

Včelařství

11/2021

Nasavrky oslavily sedmdesátku

Výsledky soutěže Český med

Sezona pohledem chovatele matek

Jak si vyrobit úlovou váhu

Obsah – listopad 2021

362 Kalendárium – listopad

365 Včelařská praxe

Hodnocení včelařské sezony
z hlediska chovatele matek
Atypickou chovatelskou sezону komentuje Ing. Pavel Cimala

366 Soutěž

Vyhodnocení soutěže Český med 2021
Soutěžní klání potvrdilo růst kvality našich medů

370 Aktuálně

V Nasavrkách se sešli učitelé
včelařství a delegáti XI. sjezdu ČSV

371 Výstava

Mezinárodní online sympozium
Náhrada za Apimondii 2021 v režii ruských včelařů

372 Zamyšlení

Včera, dnes a zítra
Nad dokonalostí včel žijících v přírodě se zamýšlí Jan Šmíd

375 Jak to dělám já

Jak na černou plíseň?
Digitální úlová váha za 50 korun
Dva z mnoha nápadů našich včelařů

377 Zadáno pro předsedkyni

Na vaše dotazy odpovídá Mgr. Jarmila Machová

378 Objektivem Josefa

Permedly

380 Aktuálně

Odborné včelařské překlady 2021/2
Na podzim vychází druhá část Odborných včelařských překladů

381 Fórum

Včelí úl MEDpec a spolužák Roman Linhart
Vzpomínka přítele Jana Pecinky

382 Co říká věda

Butyrát sodný – lék na infekci včel
virem deformovaných křídel?
Objevili tchajwanští vědci „lék“ na virová onemocnění včel?

384 Výročí

V Nasavrkách slavili a zároveň
bilancovali
Včelařská škola je tu už 70 let

386 Výročí

Dostaveníčko se spolužáky
Absolventi Nasavrck po 55 letech

387 Historie

A léta běží, přátelé
Přítel Josef Nosek studoval v Nasavrkách v roce 1951

388 Před 100 lety

Jakých včel má být použito
k doprovodu matky při zasílání
O čem psal Český včelař před stoletím?

389 Kaleidoskop

390 Zadáno nejen pro včelařky

Listopadové hrátky

392 Spolkový život

120 let včelařského spolku Chotěboř

393 Spolkový život

Ratajský medovník 2021
Populární soutěž cukrářek a cukrářů již podeváté

394 Jubilea

396 Blahopřejeme,
vzpomínáme

3. a 4. obálka

Obyvatelé včelařského arboreta
se představují
Šafrán

Včelařství, listopad 2021

Foto na titulní straně:

Ing. Zdeněk Kulhánek

Včelařství – odborný a spolkový měsíčník

Ročník 74 (156)

Pro své členy vydává Český svaz včelařů, z.s., se sídlem v Praze

IČO: 00443239, DIČ: CZ00443239

Místo vydání: Praha

Odpovědný redaktor: Michael Mlynář

tel.: 224 932 351, redakce@vcelarstvi.cz

Inzerce, jubilea a úmrtí: Alice Ošmyková

tel.: 224 934 478, inzerce@vcelarstvi.cz

Expedice a reklamace nedoručení časopisu:

Jaroslava Nechybová

tel.: 224 934 082, nechybova@vcelarstvi.cz

Redakce, inzerce a expedice:

115 24 Praha 1, Křemencova 8

e-mail: redakce@vcelarstvi.cz; inzerce@vcelarstvi.cz

internetové stránky: www.vcelarstvi.cz

Neobjednané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhradzuje právo veškeré příspěvky podle potřeby stylisticky a rozsahově upravovat.

Uzávěrka redakčního materiálu je k poslednímu dni měsíce, jenž aktuálnímu číslu o dva měsíce předchází (např. červené číslo – konec dubna).

Redakční rada:

Ing. Zdeněk Kulhánek (předseda), MVDr. Miloslav Peroutka, CSc. (místopředseda), Vlastimil Dlab, Ing. Oldřich Veverka, Ing. Pavel Cimala, Mgr. Zuzana Samleková

Korektury, redakční korespondence: Petr Kolář

Sazba: prographichouse s.r.o., Sazečská 8, Praha 10

Tisk: zajišťuje ASAGRAPH s.r.o.

Distribuce: Česká pošta, s.p., Politických vězňů 4, Praha 1

Toto číslo bylo odevzdáno do tisku 19. 10. 2021

a vyšlo dne 22. 10. 2021.

MK ČR E 126/ISSN 0042-2924

Jakékoliv užití a šíření částí nebo celku obsahu časopisu je bez písemného svolení vydavatele zakázáno.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Včelařství vychází za přispění
Ministerstva zemědělství

Parlamentní volby skončily, ty svazové nás čekají

Volby, už aby bylo po nich. To si v posledních dnech říkalo mnoho lidí. Ze všech stran na nás útočily billboardy, v televizi se lídři politických stran překřikovali v debatách, superdebatách a v pořadech, kde se hledal premiér. Agentury Stem, Median a Kantar chrlily volební preference a modely. Na sociálních sítích – na Facebooku, Twitteru nebo Instagramu – tedy ve světě, kde má každý spoustu přátel, které ani nezná, se lajkovalo a objevovaly se takové výroky, které by nikdy napřímo nezazněly.

Winston Churchill kdysi řekl: „Demokracie začíná oblečením saka a odchodem k volbám a končí vhozením lístku do urny.“ A tak si tuto demokracii, tohle šílenství a velké divadlo zažíváme každý rok. Jednou jsou to komunální volby, jindy volby do krajských zastupitelstev, pak zase volby senátní a letos to vyšlo na volby parlamentní. Máme to tedy za sebou a teď už půjde „jen“ o obsazení postů v parlamentu a na ministerstvech a můžeme se těšit na ty splněné volební sliby.

Parlamentní volby tedy skončily, ale ty naše svazové jsou ještě před námi. Společensví uvnitř našeho svazu je stejně jako ve společnosti určitou diverzifikovanou množinou představ, jak by se měl svaz chovat ke svým členům, jak má prosazovat zájmy svazu u státních orgánů, jak má hospodařit, jak má postupovat v zájmu rozvoje včelařství. Každých pět let tak mají naši členové možnost zvolit funkcionáře, kteří se o věci základních a okresních organizací a o věci svazu budou starat.

Mimořádná pandemická situace nás donutila odložit konání XI. sjezdu svazu o rok. V současné době jsou přípravy v plném proudu. Proběhly porady s delegáty a v nejbližších dnech odejdou pozvánky s materiály. Sjezdu by se mělo zúčastnit 129 delegátů zvolených na okresních konferencích. Ti budou bilancovat, co se podařilo, co nikoli, jaké úkoly v příštím volebním období je třeba řešit a jak změnit stanovy svazu tak, aby nám přežitá ustanovení nepřekážela v činnosti. Zvolení členové Republikového výboru ČSV na závěr zvolí předsedu svazu a členy předsednictva.

Kromě těchto pracovních povinností je sjezd i společenskou záležitostí. Setkají se zástupci našich organizací z celé republiky a nebudou chybět ani hosté z řad spolupracujících státních orgánů a organizací. A o čem bude řeč? Když se sejdou volebali, natahují síť, lajnují hřiště, smečují z handy i po ruce, blokují a dávají esa. Když se sejdou včelaři, přidávají matky, vytácejí, léčí, krmí nebo rozebírají včelařskou sezonu. A to je dobře. Spolky už od toho jsou, aby v nich lidé vedli řeči o tom, co je baví a spojuje.

Věřím, že náš sjezd a volby nových funkcionářů proběhnou v klidu a že nedojde k takovému zhoršení nálezové situace, aby to znemožnilo jeho konání. Ať si tedy můžeme 12. prosince říct: „Volby skončily, bohudík.“

Přeji příjemné čtení a užijte si konec podzimu.

Mgr. Jarmila Machová

Kalendárium – listopad

Listopad je měsícem mnoha proměn. Na jeho začátku nás mohou překvapit příjemné slunečné dny, kdy se ještě můžeme kolem poledne za největšího slunečního osvětlení pokochat krátkým proletem včel. Ale dny se neúprosně zkracují a koncem měsíce se můžeme setkat i s pořádnou sněhovou nadílkou.

Za vyjasnění klesají noční teploty již hlouběji pod bod mrazu. Včelstvo reaguje těsným semknutím do zimního chomáče, který rozvolňuje během teplejších slunečných dnů. Na podložkách ve druhé polovině měsíce nacházíme již ze spadu měli pěkně vyrýsovaný obraz zimního chomáče. Většina včelstev je touto dobou již bez plodu a to je dobrá příležitost k léčení.

Léčení včelstev

Za teplých slunečných dnů, kdy se teploty po poledni přehoupnou přes 10 °C je ještě možné provést fumigaci včelstev přípravky Varidol nebo MP 10 FUM. Od poloviny listopadu do poloviny prosince je vzhledem k nižším teplotám účinnější a v praxi také rozšířená aplikace účinných látek pomocí aerosolu s nosným médiem acetonem, kterou je možné provádět až do teploty -5 °C.

V případě aplikace organických kyselin, například v cukerném roztoku pokapem

včel v meziplástových uličkách, může probíhat při použití přípravků s kyselinou šťavelovou následný spad zasažených roztočů

Kontrola stavu včelstva pohledem do prostoru po rámkovém krmitku

Rezervní oddělek na osmi nízkých plástech dvoutřetinového Langstrothu

po léčení šest až osm týdnů. S touto dobou je dobré počítat, abychom odběr měli pro laboratorní vyšetření na varroázu uskutečnili až po jejím uplynutí.

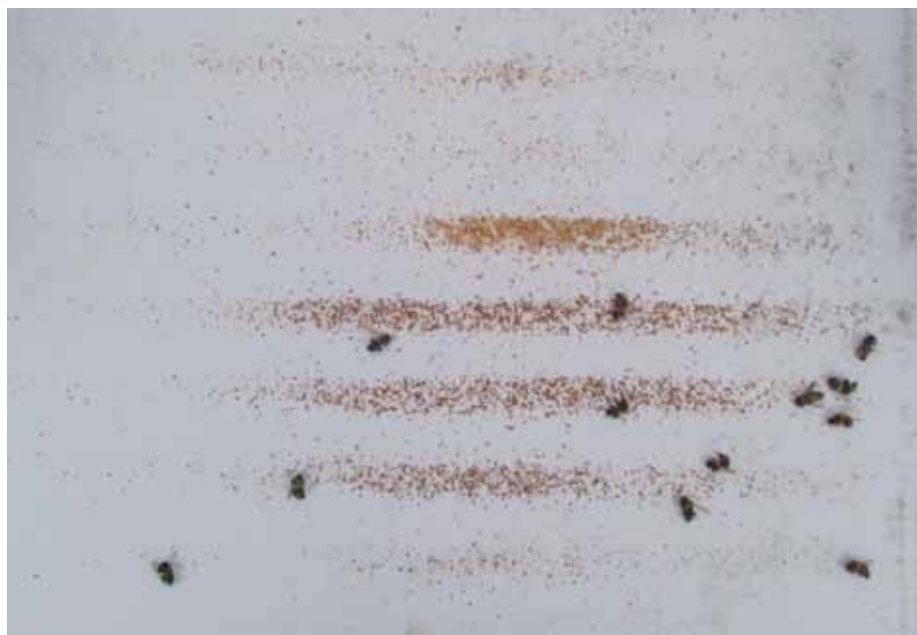
I v tomto období může dojít ke ztrátě matky. Tu pak nacházíme na podložce při kontrole spadu roztoče po léčení včelstev. Zde nám mohou výrazně pomoci rezervní oddělky. Pokud je zimujeme v nástavku, pokládáme jednoduše oddělek po odejmutí úlového dna na horní nástavek osiřelého včelstva. V případě zimování v plemenáčích je třeba jej za teplejších dnů opatrně přeložit do prázdného nástavku postaveného opět na osiřelé včelstvo.

Kontrola stavu včelstev

V tomto období nabývá na významu kontrola včelstva vyhodnocením spadu na podložkách.

Také pohled přes strůpkovou fólii do prostoru po rámkovém krmítku může být dobrým vodítkem v odhadu síly včelstva a polohy zimního chomáče v rámci úlu. Za slunných dnů lze pozorovat i jeho rozvolnění a večer nebo ráno opětovné stažení.

Lze se také zaměřit na pestrou škálu zvuků vydávaných včelstvem. Od hlubokého spokojeného hučení až po vysoké kvílivé zvuky v případě, že včelstvo nějakým způsobem strádá.

Spad měli kmenového včelstva koncem listopadu

Podstavené chovné nástavky ovlivní spad měli dělicí přepážkou

V případě použití fonendoskopu, gumové hadičky, případně zařízení se záznamem zvuku se elegantně vyhneme podchlazení našeho ušního boltce.

Je dobré pravidelně kontrolovat zasítování česna a spodních oček proti hlodavcům a v případě sněhových srážek také prostupnost česna pro zásobování včelstva čerstvým vzduchem.

Pokud klid našich včelstev narušují ptáci, zejména datlovití a drobní pěvci, je vhodné instalovat i vnější síťování úlů.

Přípravné práce

Příprava na příští sezonu začíná v podletí na včelnici péči o včelstva. Druhá stejně důležitá etapa obnáší přípravu úlů, rámků a všeho potřebného na další rok. Je třeba provést očištění, opravu a dezinfekci stávajících úlových dílů a ty vyřazené nahradit novými. Asi časově nejnáročnější je příprava potřebného počtu rámků z mezistěnami. Každý včelař má svůj postup přípravných prací, který mu vyhovuje. Zde si dovoluji nabídnout schémata sledu činností, které se osvědčily mně.

Souše
vyvařování vyřazených souší ve vodní lázni
vzniklá vosková kaše do vařáku k lisování vosku za tepla
vyřazení poškozených rámků
dočištění rámků varem ve vodě s pracím práškem nebo sodou
odstranění zbytků prášku nebo sody varem v čisté vodě
oschnutí rámků vyrovnaných v komíncích (zatížit)
oprava rámků a oprava drátkování
výroba nových rámků a drátkování
natavení mezistěn

Mateří mřížky celokovové
odstranění části propolisu mechanicky
odstranění vosku vyvařením ve vodě
možnost dočištění ve vařící vodě s pracím práškem
odstranění zbytků prášku varem v čisté vodě

Nástavky, dna
odstranění vosku mechanicky
odstranění propolisu mechanicky s pomocí horkého vzduchu
oprava, nebo vyřazení
dezinfekce (ožehnutí, louh, soda, Bee-Safe)
obnova nátěru, nebo obnova parafinování

Získávání vosku

Chladné listopadové dny, kdy je již teplotně omezen letový provoz včelstev, je možné využít pro venkovní vyvařování vyřazených souší a získávání vosku. Pokud jsme je uložili a zasílili v plastových sudech nebo v nástavcích, většinou je nacházíme bez poškození zavíječem, a můžeme tedy zvolit vyhovující den podle našich časových možností. V současnosti je

k této činnosti dostupný výběr různých zařízení. Osobně se mi osvědčila kombinace kotle s vodní lázní na tuhá paliva, vařák na vosk s lisem a jímání vosku do smaltovaných nádob. Vosk dočišťují opakovaným rozpouštěním koláčů v čisté měkké vodě s pomalým chladnutím a následným oškrábáním nečistot.

Jedná se o práci příjemnou, ale docela špinavou, a tak je venkovní varianta

této činnosti pro většinu zájmových malovčelařů, mezi které také patřím, nej-přijatelnější. Lépe se totiž uklízí vzniklý nepořádek, jemuž je mnohdy těžké se při této činnosti ubránit. V ideálním případě končí vyvařené a vylisované košilky řádně zapracované v kompostu a naši leckdy celodenní dřinu odmění krásné koláče kvalitního vosku a pěkně očištěné a varem dezinfikované rámkové.

Kotel na rozvařování voští, vložíme souš a vytáhneme rámeček

Rámkové vysychají po vyvaření zatížené v komíncích

Výlisky z vařáku mohou být následně zapracovány do kompostu

Cejchování úlů

V posledních desetiletích i k nám proniká způsob označování nástavků a dalších dřevěných úlových dílů výzechem – cejchem. Výzech může být obrázek, značka, text, případně číslo. Někdy se jedná i o malá umělecká díla. V kombinaci s ošetřením takto označených dílů v parafinové lázni je i výrazný a dobře čitelný a předpokládám i obtížně odstranitelný. Pokud obsahuje relevantní údaje, může pomoci dohledání majitele včelstev. Případně rozšíření určitého shodného typu vnějšího označování úlů by snad mohlo být dobrou prevencí proti nehlášeným včelstvům neznámých včelařů, se kterými se občas setkáváme. Primárně se však podle mého názoru jedná o vyjádření našeho vztahu k úlům, které jsme si mnohdy vyrobili, a včelstvům, o která pečujeme. Jestli o něčem takovém uvažujete, je teď správná doba pro realizaci.

Ve výběru motivu jsem z pestré řady předloh dal přednost praktickému označení příjmením a registračním číslem včelaře. Váhání mezi ohřevem plynovým a elektrickým mě přivedlo ke klasickému westernovému cejchu, který nahřívám v ohni.

Konstruktivně se jedná o kovové L profily o délce cca 12 cm s navařenými čísly a písmeny z odřezků kovových trubek a profilů o výšce 2,5 cm. Na L profil je přivařena kovová násada s dřevěným madlem. Při dostatečném rozžhavení je možné označit asi šest nástavků a pak je třeba pravidelně dohřívát. Až po označení nástavky obrousím a parafinuji.

Podzimní a zimní dny jsou také dobrou příležitostí ke studiu odborné literatury i výměně informací při různých včelařských setkáních a spolkových akcích. Zajímavé kurzy a přednášky se v důsledku protiepidemických opatření v posledním roce také často konají online formou na internetu, a tak je opravdu z čeho vybírat. Ale moc bych si přál, aby těch osobních setkání už mohlo být letos přes zimu více než loni.

Jiří Kolář
učitel včelařství
jirkakolaru@seznam.cz

Hodnocení včelařské sezony z hlediska chovatele matek

Hřebeny Hrubého Jeseníku 9. 5. 2021 naznačují, že na teplo si ještě tři týdny počkáme

Máme za sebou další chovatelskou sezonu, na kterou rádi rychle zapomeneme. Ještě před třemi a čtyřmi lety jsme si stěžovali na to, že jaro už nepřichází a po zimě hned nastává léto. Ale od minulého roku se vše vrátilo do zaběhlých kolejí a realitou se stalo protahované jaro včetně nízkých teplot a minimální snůšky.

V této souvislosti je nutno uvést, že pro úspěšný odchov matek je důležitou podmínkou teplé a stálé počasí. Trubci totiž vylétají z úlů jen při teplotách vzduchu nad 20 °C, a proto je teplota vzduchu z pohledu úspěšného páření tím nejkritičtějším kritériem. Nejlépe to každý včelař zaznamená po několikadenním chladném počasí. Nejčastěji se v momentu překročení mezní teploty vzduchu vyhrnou stovky trubců ze včelstev a před česny vznikají mraky kroužících trubců za současného „hukotu“, který bychom klidně zaměnili za zvuk rojícího se včelstva. Ale to jen zralí trubci vyrazili na obhlídku nejbližšího trubčího shromaždiště.

A právě ve druhé polovině května 2021 byly odpolední teploty vzduchu pod 20 °C, velmi často přšelo a matky marně čekaly na možnost vylétnout na snubní let. Zároveň nebyla žádná snůška, a hrozilo tedy reálné nebezpečí, že se včelstva začnou zbavovat říjných trubců. Toto je pro spořivou kraňku typické. Trvá-li delší dobu nepříznivé počasí, včelstvo začne vyhánět zralé trubce a před česny se tvoří vrstva uhynulých trubců. A to nehledě na to, že ještě neskončil květen. Je zajímavé, že včelstva i v tuto chvíli pamatují na „zadní kolečka“ a nadále krmí trubčí plod a mladé trubce ve včelstvu strpí.

Ovšem letos trubci během jara naštěstí vyhánění nebyli a vydrželi až do začátku června, kdy se počasí konečně umoudřilo. Nedokážu však posoudit, nakolik to bylo dáno přírodními podmínkami a nakolik mým podněcováním. Od půlky dubna do konce května jsem včelstvům každý týden podával dva litry cukerného roztočku. Po každém podání podněcovací dávky jsem byl přesvědčen, že to už letos bylo naposledy, protože není možné, aby do týdne nepřišla jarní snůška, ale tato situace se opakovala šestkrát a nakonec se to zlomilo až začátkem června. Takové jaro skutečně nepamatuji.

Následovalo jedenáct týdnů teplého a relativně stálého počasí. Srážky měly podobu sice prudkých, ale naštěstí krátkodobých lijáků. Matky se krásně a pravidelně oplozovaly šestý den po vylíhnutí a chovatelé se marně snažili dohnat ztracený začátek chovatelské sezony.

V půlce srpna se to opět zadržlo a pravidelný rytmus líhnutí, oplozování a rozkladění se zastavil. Některé matky měly ještě možnost se oplodnit v půlce září, ale to funguje jen v dobře obsazených plemenáčích a za dostatečného zásobení sladinou.

Dalo by se říci, že o co později chovatelská sezona začala, o to dříve skončila. Obvyklých šestnáct týdnů, které jsou příhodné

pro chov matek, se totiž smrškló na pouhých jedenáct. Je to bohužel dáno i klimatem našeho mírného podnebného pásu, kvůli kterému máme k dispozici relativně krátký časový úsek vhodný pro chov matek. Na druhou stranu je celá chovatelská sezona napínavá a sledování odpoledních maximálních teplot se stalo nezbytnou součástí plánování pracovních postupů.

Nezbývá, než se smířit s výsledky uplynulé sezony a s nadějí se připravovat na sezonu příští.

Ing. Pavel Cimala

www.vcelimed.cz

www.carnica-cimala.com

9. 5. 2021 – úl Eurodadant s nasazenými krmítky

Vyhodnocení soutěže Český med 2021

Loňský ročník soutěže Český med se nesl ve stínu chudé medové snůšky. V tomto ohledu byla letošní sezona naštěstí lepší. A postupně se také zlepšuje celková úroveň přihlášených medů.

Jsmo obklopeni nabídkami nejrůznějších produktů, takže na vlastní kůži zažíváme realitu obchodování: dnes už nestačí vyrobit užitečnou a kvalitní věc, ale musíme ji přiblížit zákazníkům, a to doslova i v přeneseném významu. A o medu to samozřejmě platí také. Díky jeho dobré trvanlivosti a vysoké hodnotě se tak někdy vyplácí s medem obchodovat i na velké vzdálenosti a v konečné fázi ho prodat spotřebiteli, aniž by byla zjevná jeho kvalita, případně i pravost a zeměpisný původ. To ovšem vytváří nedobré konkurenční prostředí pro med našich pilných včel a nás poctivé včelaře. Je vůči tomu nějaká obrana? V každém případě můžeme podtrhnout mnohokrát opakovanou skutečnost, že včely dělají perfektní med a dobrý včelař ho dovede zákazníkům nabídnout bez jakéhokoliv poškození. Smyslem naší tradiční soutěže Český med tak je odměnit nejlepší včelaře medailemi – samozřejmě na základě přísné kontroly – a odměněným poskytnout možnost, aby se svým oceněním pochlubili nejen rodině, ale i všem zákazníkům. Za tak kvalitní produkt, jako je

medailový med, je ovšem zcela spravedlivé požadovat odpovídající vyšší cenu. Ostatně u vína je tomu také tak a rozdíly v cenách jsou daleko větší.

Do letošního ročníku soutěže bylo přihlášeno 140 medů – jak uspěly, uvádíme v seznamech na dalších stranách časopisu, který právě držíte v ruce.

Medy byly bodovány podle následujících kritérií:

- fyzikálně chemické vlastnosti (0, nebo 30 bodů)
- úplnost a správné vyjádření povinných údajů na etiketě (0 až 25 bodů)
- správnost doplňujících a nepovinných údajů, pokud jsou na etiketě uvedeny (0 až 25 bodů)
- celkový estetický dojem (0 až 20 bodů)

Jaké nedostatky se letos vyskytovaly v jednotlivých kritériích?

a) fyzikálně chemické vlastnosti

U patnácti medů byl naměřen nevyhovující obsah vody vyšší než 18 %. Norma „Český med“, podle které se tyto parametry v soutěži hodnotí, je přísnější než vyhláška

č. 76/2003 Sb., podle které by stačilo 20 %. Ostatní měřené parametry byly u všech medů vyhovující.

b) úplnost a správné vyjádření povinných údajů na etiketě

Pouze u jednoho medu chyběla na etiketě adresa. U více medů pak chybělo uvedení údaje o zemi původu, nebo byly pro toto označení použity zkratky. V některých případech bylo použito slovo „množství“ ve smyslu údaje o hmotnosti. Tento výraz je spojen spíše s počtem kusů v balení a nehodí se ve spojení s gramy nebo kilogramy. V údajích o minimální trvanlivosti chyběla slova „do konce“ před uvedením roku nebo měsíce a roku. Byly to však většinou drobné chyby, které nebránily udělení ocenění. V pravidlech soutěže uvádíme správná vyjádření všech povinných údajů a také chybné příklady, které by mohly vést k problémům při kontrolách na trzích nebo v obchodech.

Ojedinele se vyskytovaly medy, které měly vypsáné povinné informace na víčku nebo na visačce. To není šťastné řešení. Víčko se může zaměnit, visačka utrhnout a informace o produktu pak nejsou dohledatelné. Povinné informace mají být pevně spojené s obalem. Další požadavek je, že všechny povinné údaje mají být umístěné

v hlavním zorném poli a snadno čitelné. Tento požadavek, vycházející také z legislativy, nebyl u některých medů splněn.

c) správnost doplňujících a nepovinných údajů, pokud jsou na etiketě uvedeny

Toto kritérium již většina medů splnila. To se v poslední době hodně změnilo k lepšímu. Dříve se na etiketách často vyskytovala rčení jako „čistý, přírodní produkt, dobře stravitelný, vhodný pro diabetiky“ a podobně. Dnes už jsou prodávány i doma vyráběné etikety v pořádku a nejsou na nich nedovolená výživová a zdravotní tvrzení. Věříme, že se tyto zásady dostávají do povědomí i díky soutěži Český med.

d) celkový estetický dojem

Za co byly strženy body? Za nevhodnou kombinaci etiket, přešpek a víček, ať už jde o barvy, motivy, fotografie, či obrázky. I některé samotné etikety působily překombinovaně a chaoticky. Často byl použit nekontrastní barevný text přes obrázky a tím se stal hůře čitelný. Nehezky vypadají údaje dotištěné razítkem, které se nevejde do vymezeného okénka na etiketě, nebo když jsou údaje dopsány příliš silným fixem. Vyskytlo se i pár strohých etiket bez nápadu. Samolepky s textem, které nevyvolávají žádný estetický dojem, zákazníka těžko zaujmou, podobně jako etikety tištěné vybledlými barvami, které se snadno rozpíjejí.

Závěrem chceme poděkovat všem včelařům, kteří své medy do soutěže poslali. Zvláštní dík pak patří našim věrným zákazníkům, kteří se soutěže účastní pravidelně. Velice si této dlouhodobé spolupráce vážíme.

Seznam držitelů medailí najdete na následujících stránkách tohoto čísla časopisu Včelařství a také na webu Výzkumného ústavu včelařského na adrese <https://www.beedol.cz/prispevky/vysledky-souteze-cesky-med-2021>.

Ing. Marcela Vořečovská

Ing. Dalibor Titěra, CSc.

Zkušební laboratoř VÚVě Dol

Stříbrné medaile udělené v soutěži Český med 2021

Číslo protokolu	Titul	Jméno	Příjmení	Ulice	Město	Označení medu
1929	Ing.	Jan	Flora	Družstevní 1303	Kojetín	med květový pastovaný
2005		Stanislav	Frýbl	Prokopa Velikého 1056	Tachov	med, datum vytáčení 26. 6. 2021
2006		Stanislav	Frýbl	Prokopa Velikého 1056	Tachov	med, datum vytáčení 6. 8. 2021
1874		Dominik	Janko	Rovinka 599	Šitbořice	med květový
2026		Jan	Macháček	Rosnice 17	Všestary	med květový
1985		Aleš	Měrka	č.p. 138	Oskava	Med
2007		Jan	Pintíř	č.p. 24	Měčín-Nedaničky	med květový
1849		Pavel	Schneider	V Chaloupkách 36	Bubovice	Svatovojtěšský med květový smíšený
2010			Včela Předboj, spol s r.o.	č.p. 24	Měčín-Nedaničky	med květový

Zlaté medaile udělené v soutěži Český med 2021

Číslo protokolu	Titul	Jméno	Příjmení	Ulice	Město	Označení medu
2039		Matěj	Baloun	Hlavatce 56	Dívčice	med Hlavatecký květový
1828		Antonín	Benda	Školní 296	Bělá nad Radbuzou	med z Českého lesa květový
1829		Antonín	Benda	Školní 296	Bělá nad Radbuzou	med z Českého lesa medovicový
1830		Antonín	Benda	Školní 296	Bělá nad Radbuzou	med z Českého lesa pastový
1986		Zdeněk	Bock	Týnecká 827	Kralovice	med květový smíšený lesní
1717		Vladimír	Brádlér – Utajený včelín	Krakonošovo nám. 22	Trutnov	med květový smíšený – Utajený včelín
1998		Jiří a Alena	Brejchovi	Moskevská 3060/406	Most	med květový první jarní
1999		Jiří a Alena	Brejchovi	Moskevská 3060/406	Most	med květový smíšený
2000		Jiří a Alena	Brejchovi	Moskevská 3060/406	Most	med květový pastový
1864		Josef	Brodecký	Ernestovská 1422	Vracov	med akátový
1537		Filip	Buršík	č.p. 173	Rudíkov	med květový
2013			CPI Hotels, a.s.	Bečvářova 14	Praha 10	květový med z lipové oblasti
1821		Bohumil	Culek	K Olšině 367	Srch	med květový
2059		Milan	Čaloun	Strá Vráž 88	Vráž	med květový jarní
1855			Český svaz včelařů, z.s.	Křemencova 8	Praha 1	med z Křemencárny
2032		Ondřej	Čihák	Koulka 189/12	Praha 5	med květový z hotelu Vienna House Andel's Prague
1741		Pavel	David	Dlouhá 26	Hustopeče nad Bečvou	med květový
1742		Pavel	David	Dlouhá 26	Hustopeče nad Bečvou	med květový lipový
1967		Zdeněk	Dlabaja	Loučky 239	Odry	med přímo od včelaře
1886		Jiří	Dohnal	Podhoří 66	Lipník nad Bečvou V	med květový
1824		Jiří	Dostálek	Dvorského 102/12	Olomouc-Svatý Kopeček	med květový smíšený
2012		Petr	Dvorník	Žižkova 69, Nová Ves I	Kolín	med květový
1665		Petr	Dvouletý	č.p. 399	Mistřice	med květový
1885	Bc.	Ondřej	Elísek	1. máje 43	Úštěk	med květový
2047		Aleš	Faltín	Marie Majerové 287	Pardubice	med květový pastový
1857	Mgr.	Karel	Filipčík	Žitná 954	Vejpřnice	Mikulášův med
1531		Jiří	Holčapek	Včelary 551	Bílovice	med květový
1532		Jiří	Holčapek	Včelary 551	Bílovice	med květový pastový
1709		Antonín	Hrabal	Sv. Michala 509	Vrbno pod Pradědem	med květový
1837	Ing.	Richard	Hudec	Kpt. Ot. Jaroše 1722/23	Prostějov 4	Moravský med květový
1856		Jiří	Hyršl	Jáchymovská 280/8	Liberec	med medovicový přímo od včelaře
1916		Lubomír	Chmelík	Mokrá 1017	Hrušovany nad Jevišovkou	med květový akátový
1836	Ing.	Eva a Václav	Jirkovi	Rybalkova 476	Jaroměř	med květový z období lesní snůšky
1987		Tomáš	Kafka	Máněsova 901	Bojkovice	med medovicový
1823		Pavel	Kasal	č.p. 424	Šumvald	med medovicový
1894		Pavel	Kasal	č.p. 424	Šumvald	med květový – lipový
1706		Marek	Kocánek	Dukelská 1854/16	Litoměřice	med květový pastový z Českého středohoří
1989		Predrag	Kohoutek	Hvožďany 72	Bechyně	med květový
1860	Ing.	Karel	Kolínek	č.p. 303	Nedašov	med lesní – tradiční Valašský produkt
2029	Ing.	Helena	Komárková	Na Chabovci 4/20	Vřesina u Hlučína	Ottův med květový, vytáčení 10. 6. 2021
2030	Ing.	Helena	Komárková	Na Chabovci 4/20	Vřesina u Hlučína	Ottův med květový, vytáčení 6. 7. 2021
1880	Bc.	David	Kulhavý	Libotenice 80	Litoměřice	med květový
2015		Včelařství	Lejčkovi	nám. sv. Václava 315	Lukavec	med květový – smíšený pastový
2016		Včelařství	Lejčkovi	nám. sv. Václava 315	Lukavec	med květový – pastový
1988			Letiště Praha, a.s.	K Letišti 1019/6	Praha-Ruzyně	med květový
1906		Jan	Macho	Frýdecká 217, Horní Žukov	Český Těšín	med medovicový
1933		Ivana	Malinovská	Na Okruhu 886/2	Liberec	med květový z Podještědí
2037		manželé	Mandátovi	Záhumní 99	Milotice u Kyjova	med květový smíšený
1734		Libor	Marčan	Svatoplukova 55	Prostějov	med květový smíšený – včelnice Vilémov
1732		Filip	Miřatský	Boží Voda 292	Liběchov	med květový – akátový
1733		Filip	Miřatský	Boží Voda 292	Liběchov	med květový
1882		Filip	Miřatský	Boží Voda 292	Liběchov	med květový
1782		Radovan	Mittner	Táborská 18/19	Třebíč	med květový z luhů a hájů Vysočiny
2038		Jiří	Nejedlík	Palackého 44	Hrušovany u Brna	med květový akátový
1968		Lukáš	Obereiter	Býčkovice 43	Litoměřice	med květový akátový
1969		Lukáš	Obereiter	Býčkovice 43	Litoměřice	med květový smíšený

Číslo protokolu	Titul	Jméno	Příjmení	Ulice	Město	Označení medu
1970		Lukáš	Obereiter	Býčkovice 43	Litoměřice	med květový pastový
1692		Jaromír	Otáhal	Čitov 175	Čitov	med květový
2031		Viktorie	Ottová	Na Chabovci 4/20	Vřesina u Hlučína	Ottův med květový pastový
2077		manželé	Paukertovi	Drůbežářská 172/8	Praha 4-Libuš	med květový
2078		manželé	Paukertovi	Drůbežářská 172/8	Praha 4-Libuš	med květový
1673		Zdeněk a Marie	Peřinovi	Za Pekárnou 656	Bohuňovice	med květový smíšený - Lošov
1671		Zdeněk a Marie	Peřinovi	Za Pekárnou 656	Bohuňovice	med pastový Černovír
1592		Jan	Pešout	Charvátce 81	Jabkenice	med květový
2046		Josef	Petrovič	Marie Pomocné 511/8	Litoměřice	med květový vícedruhový
1963			PODRAZILOVI & DCERA	č.p. 31	Radim u Jičína	květový med pastovaný
1964			PODRAZILOVI & DCERA	č.p. 31	Radim u Jičína	medovicový med smíšený
1904		Včelí farma	Polákovi	č.p. 152	Čučice	Květový med - lipový
1584		Radek	Pospišil	Hlavní 204	Záboří nad Labem	med květový
1896	MUDr.	Ota	Schütz	Lublaňská 673/24	Praha 2	Český med květový z Radanského údolí
1927		Lenka	Smolová	Kočkovská 3530/17A	Ústí nad Labem	med květový smíšený
1928		Lenka	Smolová	Kočkovská 3530/17A	Ústí nad Labem	med květový smíšený
2034		Lukáš	Sobotka	Židněves 146	Březno	med květový, šarže 12. 6. 2021
2035		Lukáš	Sobotka	Židněves 146	Březno	med květový, šarže 3. 7. 2021
2036		Lukáš	Sobotka	Židněves 146	Březno	med květový, šarže 30. 7. 2021
2091		Helena	Soprová	Zábřezí 4	Dvůr Králové nad Labem	med květový luční
2092		Helena	Soprová	Zábřezí 4	Dvůr Králové nad Labem	med květový
2093		Helena	Soprová	Zábřezí 4	Dvůr Králové nad Labem	med medovicový
1716			Spolana, s.r.o.	ulice Práce 657	Neratovice	med květový z Polabí
1838		Radek	Stehlík	č.p. 447	Harrachov	med medovicový z Krkonoš
2003		Roman	Studený	V Aleji 1461/22a	Rudná	med květový
2002	Bc.	Růžena	Suchánková	Vínice 3	Městec Králové	Med
1905	Ing.	Sabina	Svršková	Bezručova 880/4	Kyjov	Med
1813		Stanislav	Sznepka	Závada 71	Petrovice u Karviné	český květový med
1591		Martin	Šimek	Bukov 20	Hořovičky	med květový z Jesenické pahorkatiny
1705		Luboš	Šimon	Okrouhlá 37	Okrouhlá	med květový pastový z Lužických hor
1614	Ing.	Miroslav	Šíp, DIS.	Luční 500	Vimperk	med květový
1917		Karel	Škurek	č.p. 1013	Nový Malín	med květový smíšený
2017		Petr	Tarasov	č.p. 212	Příšovice	med květový
2018		Petr	Tarasov	č.p. 212	Příšovice	med květový pastový
2019		Petr	Tarasov	č.p. 212	Příšovice	med květový akátový
2020		Petr	Tarasov	č.p. 212	Příšovice	med květový lipový
1785		Jan	Troják	Záměl 243	Potštejn	med květový pastový
1790		Milan	Udatný	Horní Rokytnice nad Jizerou 565		med medovicový
2033		Miroslav	Vaculík	č.p. 252	Vřesovice	med
2027		Jan	Valeš	č.p. 17	Herálec u Havlíčkova Brodu	med květový - luční
2028		Jan	Valeš	č.p. 17	Herálec u Havlíčkova Brodu	med květový
2014			VKM Žihadla-Junák-Český skaut	Pitterova 2892/1	Praha 3	květový med lipový
1965		Stanislav	Votoček	Žďár 9	Stará Paka	med květový
1966		Stanislav	Votoček	Žďár 9	Stará Paka	med medovicový
2062			Xú-Ho (Lexa)	Smetanova 568	Koryčany	med květový smíšený, vytáčení 3. 6. 2021
2063			Xú-Ho (Lexa)	Smetanova 568	Koryčany	med květový smíšený, vytáčení 22. 6. 2021
2064			Xú-Ho (Lexa)	Smetanova 568	Koryčany	med květový smíšený, vytáčení 12. 7. 2021
2065			Xú-Ho (Lexa)	Smetanova 568	Koryčany	med květový smíšený, vytáčení 30. 7. 2021
1740		manželé	Zbořilovi	Divoky 60	Zdounky	med květový
1881		Otakar	Zdych	Mládežnická 842	Kladno	med květový z akátové oblasti
1701			Zemědělské a obchodní družstvo	Rasošky, č.p. 83	Rasošky	med květový
2024		Včelí farma	Zwettler	Roudná 295	Soběslav	med Jihočeský květový
2025		Včelí farma	Zwettler	Roudná 295	Soběslav	med Jihočeský pastový
1825		Alice a Miroslav	Žežulкови	Vrutická 112	Velký Borek	med květový
1533		Martin	Židek	Nábřeží 899	Brušperk	med květový
1883		Zbyněk	Žižka	Sádek 134	Polička	med květový, vytáčení 18. 6. 2021
1884		Zbyněk	Žižka	Sádek 134	Polička	med květový, vytáčení 5. 8. 2021

V Nasavrkách se sešli učitelé včelařství a delegáti XI. sjezdu ČSV

Od pátku 14. do neděle 17. října se v nasavrckém učilišti konaly dvě důležité akce. Tou první byl tradiční seminář učitelů včelařství a tou druhou pak porada s delegáty před XI. sjezdem ČSV, který je naplánován na letošní prosinec.

Seminář pro učitele včelařství

Seminář pro učitele včelařství byl dvoudenní, přičemž ve čtvrtek a pátek se zúčastnila polovina učitelů a ta druhá pak v sobotu a v neděli. Po dlouhé kovidové době se tak naši učitelé včelařství mohli setkat a poslechnout si přednášky z oblasti dotací – prezentaci si připravili pracovníci SZIFu Ing. Michal Barbuš, Ing. Linda Hájková a Ing. Jan Verfl, a to až již šlo o unijní dotaci, nebo národní dotaci 1.D. Současný stav v ústřední evidenci chovatelů včelstev přednesl Libor Nožina z ČMSCH, a.s., a s novinkami z výzkumné činnosti Výzkumného ústavu včelařského nás seznámili Ing. Da-

libor Titěra a MVDr. Martin Kamler. Ekonomika včelařských provozů pak byla tématem pro Ing. Stanislava Valáška. Za něj však musel na semináři pro druhou polovinu učitelů včelařství z důvodu karantény zaskočit Mgr. Marian Solčanský. Improvizovat se muselo také v sobotu, kdy se bohužel nemohli semináře pro druhou polovinu našich učitelů včelařství zúčastnit zástupci ze SZIFu a ČMSCH. Ale nakonec se vše povedlo.

Na závěr semináře účastníci absolvovali prověrku znalostí. Zájem o tento test překvapivě projeví i ti, kteří nemuseli, ale dobrovolně si zkrátka chtěli ověřit, jak

na tom jsou. Během 30 minut museli zahrnout správné odpovědi u 100 otázek. Nebylo to nic jednoduchého, takže nějakou tu chybu udělal každý, ale jejich počet u nikoho nepřekročil dvacítku. Po vyhodnocení teprve nastala diskuze, kdo kde odpověděl nesprávně, a také vysvětlení některých složitých otázek. Mile mě překvapilo, že se nikdo nedohadoval, že má odpřednášené hodiny, že má potvrzení, že publikoval odborné články, a proto test dělat nemusí. Dobrovolně jej vykonali téměř všichni. Doufám, že odjízďe domů spokojení, protože se dozvěděli něco nového a také se po době kovidové zase mohli potkat se svými kolegy.

A učitelka včelařství Marie Beránková svým kolegům přivezla k zakousnutí mětýnky. Vypadly krásně a také výborně chutnaly. Zkrátka stálo za to po čase opět přijet do Nasavrky.

Setkání s delegáty

Porada s delegáty XI. sjezdu ČSV také probíhala po dva dny, respektive dvakrát půl dne. Delegáti se zde dozvěděli, v jakém stavu jsou přípravy sjezdu jak z hlediska technického zabezpečení, tak pokud jde o materiály, které bude potřeba na sjezdu schválit. Sjezd se bude konat 11.–12. 12. 2021 a poprvé se tak stane v Top Hotelu Praha, který je svým vybavením specializovaný právě na konání nejrůznějších konferencí. Projednány byly zprávy o činnosti a hospodaření, plnění hlavních směrů činnosti svazu mezi sjezdy a také návrh nových směrů činnosti pro příští funkční období. Nejdělsí čas zabrala diskuze nad návrhem změn stanov svazu.

Byly to náročné čtyři dny, ale proběhly nadmíru úspěšně a obsah seminářů i porad splnil svůj účel. Za organizaci patří poděkování našemu SOUV-VVC, o.p.s., Nasavrky.

Mgr. Jarmila Machová

Test podstoupili téměř všichni, přestože mnozí nemuseli

Sladká pozornost Marie Beránkové

Mezinárodní online symposium připomínalo spíše večírek ruských včelařů

Rozložení ve virtuálním prostoru bylo přehledné a intuitivní

Přetrvávající komplikace související s celosvětovou pandemií koronaviru neumožnila řádné uspořádání světového kongresu Apimondia v podobě, na jakou jsme byli dosud zvyklí. Úkolu seznámit nás s tím, co je ve včelařském světě nového, se tak pro letošní rok zhostilo online symposium.

I když hned v úvodu je nutno zmínit, že více než světový kongres připomínala letošní netradiční „Apimondia online“ spíše setkání ruských včelařů. Rozhodně se nedá říci, že by zde nebyli žádní zahraniční vystavovatelé, ale převaha těch ruských byla naprosto dominantní.

K dispozici byly čtyři virtuální výstavní haly se stánky jednotlivých vystavovatelů, kde byly k dispozici prezentace v podobě fotografií, videí či různých plakátků. Ve velké většině případů ovšem šlo o prezentace ruských regionů, federativních republik či autonomních oblastí. Tedy samozřejmě ne přímo těchto subjektů, ale včelaření v daných oblastech.

Tomu odpovídala i forma, kdy byla často ke shlédnutí spíše propagační než odborná videa. Na tom samozřejmě není samo o sobě nic špatného, ostatně proč krátce nenahlédnout, jak se včelaři třeba na Altaji, Urale nebo na Sibiři. Problém byl však v tom, že velká většina materiálů byla v ruštině, což tedy mimo jiné znamená i texty v azbuce. Jako kdyby většina ruských institucí i včelařských podnikatelů žila v přesvědčení, že celý svět hovoří rusky. Nebo alespoň tedy všichni účastníci mezinárodního symposia.

A to je velká škoda, protože i tak se mezi všemi těmi záběry na malebnou ruskou krajinu, zlatě se třpytící med či dokonale

vystavěné pláсты dalo narazit i na zajímavosti, které by mohly oslovit i české včelaře. Vcelku chytlavé bylo například video ze strojové výroby medometu a zaujala také třeba jakási rotační tepelná komora, v níž pomocí se ze včel odstraňovali roztoči. Včely se nasypou do drátěného válce a ten pak rotuje v blízkosti tepelného zdroje.

Ovšem ačkoliv nad skladbou stánků i jednotlivými prezentacemi mohly panovat jisté rozpaky, pochválit je potřeba technické provedení online symposia. Rozložení stánků bylo naprosto přehledné a přechod mezi nimi i čtyřmi hlavními halami velmi intuitivní, takže se vše dalo ovládat jednoduše pouze počítačovou myší. Problémy jsme nezaznamenali ani s rychlostí odezvy, takže všechno běželo plynule a bez záseků.

Takže ano, nápad uspořádat online symposium byl dobrý a rozhodně je to směr, kterým by se podobné akce mohly do budoucna ubírat. Ostatně v jiných oborech, například v automobilovém průmyslu, se online prezentace začaly na úkor velkých veletrhů prosazovat už před pár lety, takže není důvod, proč by se tento trend neměl projevit i ve včelařství. Provedení bylo uspokojivé, jen ti vystavovatelé trochu chyběli. Ostatně můžete se podívat i sami. Pořadatelé totiž slíbili, že online výstaviště nechají přístupné až do konce roku, takže v případě zájmu zamiřte na stránku <https://apimondia.seminar.live/>.

Na závěr si však stejně neodpustíme vyjádřit přání, aby se letošní odloženou Apimondii podařilo příští rok v ruské Ufě uspořádat již bez omezení a v plném rozsahu. Protože ať už je online svět jakkoliv úžasný, osobní setkání a možnost si všechno přímo na místě „osahat“ zkrátka vždy budou více.

Michael Mlynář

Každý stánek vypadal trochu jinak, jen ten chlapík za pultem byl všude stejný

Rotační tepelná komora

Včera, dnes a zítra

Včela medonosná – z přírody do úlů

Dělnice pomáhají líhnoucí se matce z matečnicku

Povědomí o časovém vývoji naší planety získáváme především zkoumáním jednotlivých geologických vrstev, ale také například z nálezů uchovaných v jantaru. Časová osa vývoje je pro nás mnohdy nepředstavitelná. U včely medonosné (*Apis mellifera*) je onen časový vývoj doveden k takové dokonalosti, že by se měl dnešní člověk pokorně vrátit do doby jejich uctívání. Jejich vývoj se odhaduje na více než 200 milionů let.

Včely v přírodě

Na konci třetihor panovaly na Zemi ještě vysoké teploty. Zatímco v severní části planety (Evropa, Asie, Severní Amerika) se rozkládaly rozsáhlé bažinné pralesy (dnešní hnědouhelné pánve), jižní část Země pokrývaly rozsáhlé lesostepi. S postupným ochlazením došlo k vymření mnoha druhů živočichů i hmyzu, neboť nutná migrace k podmínkám přežití v měnícím se prostředí byla pro mnohé druhy zatěžující. S následným oteplováním docházelo i k rozvoji vývojových řad blanokřídlého hmyzu. Některé druhy zaostaly ve svém vývoji na nižším stupni, a to jak způsobem získávání potravy, tak rozmnožováním a mnohdy i samotářským životem. V řadě případů vývoj nedošel k fantastickému společenství desetitisíců jedinců, jak to dnes známe u včel tvořících sociální superorganismus, kde existují přísná pravidla soužití a dělby práce ve prospěch přežití příštích generací.

Vědecké poznatky navíc dokládají, že včela medonosná má i daleko vyvinutější mozek v poměru k velikosti svého těla. Postupně přešla k „vegetariánství“ a živí

se výlučně jen dary květů – pylem a nektarem. Přezimuje především díky tomu, že si vytváří zásoby. Ve svém dokonalém vývoji byla obdarována naprostou sociální sounáležitostí, kdy každá včela ve svém životě postupně zastává všechny důležité činnosti pro dosažení prosté reprodukce svého druhu. Dokáže se pohybovat ve tmě „domovského“ uspořádání, aby následně vylétla vstříc slunci a přírodě. Má dvě složené oči (okolo šesti tisíc jednoduchých oček) a na temeni tři jednoduché. Dokáže rozpoznat tvar a barvu květů a je obdařena vnímáním elektromagnetického pole i polarizace světla, která jí umožňuje orientaci ke Slunci, i když jsou na obloze těžká mračna. Má velmi citlivé vnímání kosmické chemie, elektromagnetického vlnění a vibrací naší planety, které jí předurčuje jako dar prozřetelnosti pro přírodu jako takovou.

Včela medonosná je zkrátka dokonalější, než si člověk dokáže vůbec uvědomit. A spolu s mravenci je ve svém vyšším stupni vývoje dokonalá také sociálním uspořádáním, kdy její postavení je rozdílné na základě daného „pracovního“ zařazení, ale zároveň při naprosté rovnosti všech.

Každá včela je svou vývojovou specializací naprosto nepostradatelná. Tvorba zásob navíc včely zbavuje závislosti na proměnlivosti počasí a v našem podnebném pásmu na střídání čtyř ročních období. Tím pádem mohou včely žít v počtech, které jim umožňují přezimovat i v horších podmínkách.

Na vhodně vybraném místě si včely pro svůj život staví ze včelího vosku soustavu buněk do celkové plástové sestavy. V pomyslných kruzích jsou šestistěnné buňky stavěny ve sklonu zaručujícím nejenom maximální pevnost díla, ale i dokonalé uložení vajíček a všech potravinových složek. Tato včelí dokonalost je dána nutným povědomím o zemské přitažlivosti, geometrii a dokonce i matematické přesnosti.

Právě oplodněná matka

Včely dokážou vystavět dílo o velikosti zajišťující skutečnou potřebu „rodinného společenství“ a do něj uložit všechny zásoby pro přežití své i následujících pokolení. Vše je uspořádáno logicky ve smyslu všech přírodních, fyzikálních, chemických i matematických zákonů a pravidel.

Nový rok začíná jak v přírodě, tak i včelám uprostřed zimy v období po zimním slunovratu, kdy začne slábnout nadvláda noci nad dnem, kdy míza vegetace začíná pozvolna stoupat až do posledních výhonků. V této době dělnice opět zvýší své matce přiděl mateří kašičky a matka začne vlivem výživné bílkovinné stravy do volných a vyčištěných buněk opět klást vajíčka. Pečlivě se o ni starají její dlouhověké dcery, které vyhřívají plodovou část plástu na 35 °C.

Stačí pouhé tři dny, aby se z každého vajíčka uloženého do buňky vyklubala larvička krmená mateří kašičkou. Po dalších

třech dnech kojičky larvu zásobí převážně pylem a medem a následně zavíčkují. Takto uzavřená larva se nejprve zahalí do zámotku, následně se promění v kuklu a poté v dospělou dělnici, která se jedenáctý den po zakuklení prokouše víčkem. Včela tak završí jedenadvacátý den svého vývoje. To přibližně odpovídá době, za kterou se Slunce otočí okolo své osy. A to fascinovalo snad všechny filozofy, kteří se včelami nejen celoživotně zabývali, ale pro jejich pospolitost je odpradávná nazývali superorganismem. Přisuzovali včelám sílu životadárného Slunce.

Včela se již po třech hodinách jako čistička buněk zapojuje do dělby potřebných prací. Čtvrtý den se stává krmičkou a zásobovatelkou larev potravou. V šestém dni začne pracovat jako kojička matky mateří kašičkou, dvanáctý den se po aktivaci voskotvorné žlázy stává stavitelkou voskového díla,

osmnáctý den strážkyní vstupu do včelího „domova“ a od jedenadvacátého dne je z ní létavka.

Jsou to samičky, které nemají vyvinuté pohlavní orgány, a proto se nemohou spářit s trubci. Jejich činnost je vždy uzpůsobena okolním podmínkám, vývoji počasí a hlavně potřebám celého společenství. Jejich úsilí je natolik vyčerpávající, že umírají velmi brzy. Délka jejich života je závislá na dosažitelnosti pylu, nektaru a vody. A v poslední době i na uměle vytvořeném prostředí.

To však neplatí u dlouhověkých včel, které mají z doby snůškového období od svých krátkověkých sester připraven dostatek zásob k přežití období zimy. Dlouhověké včely mají za úkol pečovat o matku, udržovat ji i plod v teplotě 35 °C a provádět veškeré potřebné práce. Nemusí však hledat a snášet z okolí i velké vzdálenosti vše potřebné k zachování včelí populace.

Postavení matky je plně závislé na samotných včelách, které de facto samy regulují veškerou činnost, obhospodařují matku, krmí ji, čistí, ošetřují, zahřívají, připravují „lože“ pro budoucí generaci a případně ji i brání. Ony rozhodují, kterou matku přijmou, aby jí pak dovolily vzlétnout ke snubnímu letu za účelem spáření. V čase dobré snůšky, s přibývajícím sluncem a štedrou vegetací, je plodování matky intenzivnější. Za dobrých snůškových podmínek tak je společenství ve velmi krátké době plné mladých včel. Z vrozeného smyslu pro reprodukční koloběh se v té době staví misky budoucích matečniců, zásobené vydatnou dávkou přislazené mateří kašičky. Vývoj nových matek trvá pouhých šestnáct dnů. Četnost matečniců je dána

Kladoucí matka v péči své družiny

Rojení

evoluční snahou získat pro společenství co nejkvalitnější matku. Matky se dopředu svou hlasitostí projevu dožadují budoucí přízně včel a ty dokážou kvalitu matky velmi dobře rozpoznat. Tě nejkvalitnější pak dají možnost vzlétnout ke slunci na snubní let s trubci. Ostatní matky pak usmrtí, nebo je někdy ponechají svému osudu, aby mezi sebou svedly vražedný souboj.

S rojem včel odlétá i stará matka. Ale než k tomu dojde, včely krmičky jí omezí přísun kašičky. Matka přeruší kladení a „cestuje“ po plástech sem a tam. Snížením potravinových dávek a zvýšeným pohybem „zeštíhlí“, procvičí svalstvo a připraví se k odletu vstříc novému domovu.

Vše má svůj řád. Jak v přípravě vyrojení, tak v hledání nového spočinutí. Po vyrojení se matka usadí blízko svého domova a včely, které se vyrojí s ní, se kolem ní postupně shluknou a usadí se v podobě rojového hroznu. Včely pátračky vzlétnou do okolní přírody, aby vyhledaly nový vhodný prostor pro usazení. Ke svému budoucímu životu a uspořádání hledají dostatečně velký suchý prostor, kde založí nové společenství.

V našich podmínkách mají nejraději dutiny stromů, pařezů a v některých případech třeba i skalní rozvalinu. Po nalezení

vhodného místa včely pátračky informují ostatní. Dokážou svými pohyby přesně popsat nově nalezené místo, jeho umístění i velikost. Dá se říci, že po těchto informacích od všech pátraček dojde ke kolektivní poradě a jakémusi následnému hlasování. Nezřídka se dokonce provede i prověrka vybraného místa a teprve až pak společenství rozhodne o nastěhování do vybraného místa.

Včely tento prostor vyčistí a zahájí stavbu plástů. A i při stavbě nového díla používají všechny instinktivní znalosti všech zákonitostí. Vždy záleželo na daném místě z hlediska podnebného pásma. V teplých krajích, alespoň tedy tam, kde byla přiměřená vegetace, stavěly svá díla i pod skalní převisy nebo na větve vegetace. Pokud možno mimo dosah možných dešťových srážek. I když před těmi dokážou ochránit svou matku pevným sevřením v chomáči připomínajícím zastřešení, kdy mají křídla pevně přitisknutá k tělíčkům.

V mírných severních pásmech využívaly včely většinou dutiny stromů. I poškozený strom s vnitřní dostatečně velkou dutinou je živý organismus. Kmeny listnatých a jehličnatých stromů vykazují v příčném řezu srovnatelné pletivo, částečně přeru-

šené v místě nalezené dutiny. Vrchní kůra (borka) chrání vnitřní pletivo stromu před vlivy počasí, škůdci a poškozeními. Lýková vrstva (floém) z živých buněk pletiva stromu je tvořena systémem rourek, kterými je výživa vyprodukovaná listy dopravována až do kořenů. Vrstva buněk schopných dělení (kambium) vytváří na vnější straně nové pletivo floému a na vnitřní straně dřevěnou vnitřní hmotu stromu (xylém), kterým probíhá transport vody a živin vzhůru do koruny. Stromy bez vody nepřežijí. Stromy „píjí“ vodu, aby ji spolu s minerálními látkami transportovaly do korun, kde jsou tyto látky doslova „vypoceny“. A tím vlastně vytvářejí ideální podmínky pro včely, které svým „klimatem“ chrání před intenzivním slunečním zářením. Ani při lokálním poškození stromu dutinou totiž není transport živin a vody přerušen. Včelám takové „obydlí“ vyhovuje nejvíce, protože jsou dostatečně chráněny a zároveň jsou v přirozeném prostředí a doslova sžity s přírodou, pro kterou byly stvořeny.

Ale je zde ještě jeden fenomén. Řekněme, že stromy přijímají energii a vibrace z vesmíru a skrze své pletivo je předávají do svých kořenů, do země. Pokud se nejedná o solitér, jsou kořeny všech stromů v dané oblasti v podzemní části svým způsobem propojeny. Dá se také říci, že zde dochází k jakýmsi informačním tokům přírodního uspořádání, které si včela nejenom plně uvědomuje, ale s ohledem na její fenomenálně „inteligentní“ utvoření i plně využívá. Takto plně žije v souladu se svým postavením pomocnice rostlinné říše. A takové společenství včel díky svému klidu a souznění s okolím produkuje nejkvalitnější med. Takové včely jsou silné a zdravé. Ovšem za předpokladu, že žijí v místech, kde není intenzivní zemědělství a člověk nepoužívá umělá hnojiva, jejichž jedovaté látky se dostaly nejen do půd, ale i do značných hloubek podzemních vod.

Včely jsou napojeny na vesmír. Citlivě vnímají vše kolem sebe. Byly stvořeny pro uchování většiny rostlin a stromů. Člověka k tomu nepotřebují, neboť návratem do přírody, pokud se v ní usadí například při vyrojení, se během velmi málo generací vrátí ke svému citlivému vnímání přírody. Pokud ji ovšem člověk coby „pán tvorstva“ nevyhubí svým přístupem k jejímu chovu, chemickými postřiky, elektronizací nebo svou neomalenou touhou změnit zákonná pravidla vesmíru. Nepochopení pravidel všeho kolem nás může přivodit brzký konec včel a posléze i člověka.

(Pokračování v příštím čísle)

Jan Šmíd

Foto: archiv autora

Dílo vystavené v novém domově

Včelí roj usazený ve skále

Jak na černou plíseň?

Včely musí mít v úlu dost zásob a teplo, nesmí být v průvanu. V přírodě přecházejí zimu i pod převisem střechy, chlad jim nevadí. Z tohoto hlediska považují dodnes Moravský univerzál za velmi šťastné řešení. Skleněnou přepážkou mohl včelař zužovat, nebo rozšiřovat včelstva. Krmení bylo horní, boční, nebo zadní v kombinaci s přepážkou. Přívod vzduchu byl na zimu regulovatelný.

V moderním pojetí nástavkového včelaření mnoho chytrých vymožeností odpadlo. Se strůpkovou fólií a varroadnem s větší propustností vzduchu nastal problém s černou plísní v úlech. Proto jsem byl rád, že jsem narazil na dobrý nápad duchovního z Francie.

Abbé Émile Warré (1867–1951) se narodil v malé obci Grébault-Mesnil na severu Francie. V roce 1891 byl vysvěcen na kněze a věnoval se včelaření. Experimentoval s více než 350 úly různých typů. Byl dalším z průkopníků včelařství na základě studia života včel a jejich přirozených potřeb. Navrhl Ruche Populaire neboli Lidový úl, který dnes známe jako úl Warré. Své poznatky sepsal v knize Včelařství pro každého, kde shrnul všechny své zkušenosti a popsal metodiku včelaření ve Warré úlech.

Někdy okolo roku 1992 mě zaujala jeho konstrukce utepení úlu, neboť nad nástavky byl další nástavek zesponu potažený jutou. Zda skutečně tento nástavek plnil slámou, nebo pilinami, není v anglickém originálu uvedeno. V dohledaném odkazu se psalo o náplni dřevitou vatou. Nad tímto „zateplovacím nástavkem“ navrhl provětrávací střechu. Tento naprosto logický nápad je termoizolační a zajišťuje regulaci vlhkosti v dolních obsazených nástavcích s odvodem oxidu uhličitého. Od doby, kdy jsem využil tohoto nápadu u svých včelstev, není v úlech nadměrná vlhkost, sražené páry nestékají po stěnách, a na jaře tak na nich nemám černou plíseň. Vlhkost z úlu se zachytila ve spodní vrstvě dřevité vlny. A dokonce bez známek jakékoli plísně

i v tomto místě. Jedinou nevýhodou bylo, že zhruba za tři roky jsem musel jutu vyměnit. Byla prokousaná od včel, jak si ze zachycené vlhkosti zpětně odebíraly vodu.

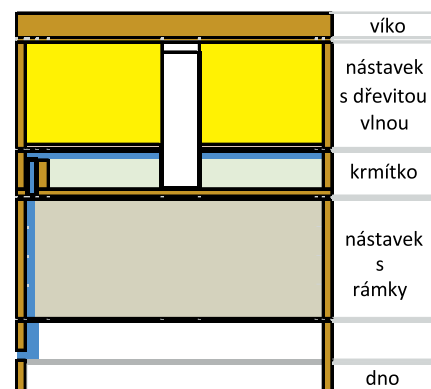
Letos jsem proto jutu nahradil plastovou mateří mřížkou, která včelám nevadí a dovoluje jim prolézt do spodní vrstvy dřevité vlny pro vodu v jarním období, kdy venkovní teploty jsou stále nízké. V praxi jsem při dokrmování včel zakotvil u krmení sklenicí přes krmná víčka. Nad posledním nástavkem jsem vždy uložil 5 cm silný styrodur s otvorem pro krmení. Lahev byla kryta prázdným nástavkem s víkem. Odmítal jsem stropní krmítka pro plastovou vložku. Je křehká a musíte ji ošetřovat i proti plísním. Líbil se mi ale základ tohoto krmítka. Letos jsem tak začal kutit. Využil jsem nápadu konstrukce tohoto krmítka a vyrobil si sám svoje. Místo sololitu na dně jsem použil dřevěnou spárovku o síle 18 mm. K jedné straně jsem připevnil malý hranol po celé délce jedné stěny krmítka. Do té jsem vyvrtal otvor o průměru 18 mm i skrz dno spárovky. Dno krmítka i vnitřek jsem natřel propolisovou tinkturou v jablkovici a následně jsem celý vnitřek krmítka vylil horkým včelím voskem. Protože vosk při styku se dřevem rychleji tuhne a tvoří silnější vrstvy, než jsem chtěl, roztavil jsem ho horkovzdušnou pistolí. Vnitřek krmítka je tedy potažen jen slabou vrstvou vosku. Takto ošetřené dřevo nepřijímá žádnou vodu a neprosakuje.

Horní „zateplovací nástavek“ jsem uprostřed opatřil 80mm plastovou odpadní trubkou nahoře s víčkem. V hrdle jsem

pouze vyjmul těsnicí gumu, která je zde v tomto případě zbytečná. Trubka je tak dlouhá, aby sedla na dno krmítka. Spodní část trubky jsem prořezal diamantovým kotoučkem, aby krmný roztok mohl vytékat. Ten jsem v letošním roce vyjma medu obohatil i o určité množství heřmánkového odvaru s tymiánem. Nesehnal jsem drcený korek, a tak jsem použil jemné hoblinky ze Zverimexu a rovnoměrně jsem jimi posypal dno krmítka. Funguje to stoprocentně, žádná včela se neutopila. V trubce je plovák, kterým kontroluji hladinu roztoku při krmení. Průlezný otvor orientuji nad česno. Fyzika mi našeptává, že proudění vzduchu bude bržděno odporem při prostupu dřevitou vatou a bude se odehrávat pouze u přední stěny. Uspořádání rámků na studenou stavbu (zastávám názor, že kvůli výměně vzduchu rámků na teplou stavbu do úlu nepatří) umožňuje mírnou, ale dostatečnou výměnu vzduchu. Měření teplot v jednotlivých sestavách dílů by mou teorii letos v zimě mělo potvrdit.

Takto uspořádané první tři úly ponechám až do jara. Mám tak možnost doplnit na jaře do krmítka medovou vodu bez rušení včel.

-sch-

Řez úlem

Jutu nahradila plastová mřížka

Dno krmítka

Pohled na zateplovací nástavek s plovákem

Digitální úlová váha za 50 korun

V titulku se samozřejmě jedná o nadsázku, ale vlastně jen docela malou. Za 50 korun jsem totiž koupil nefunkční osobní váhu ve vyraženém zboží jednoho obchodu s elektrem. Práce technika na opravě by prý byla dražší než opravený výrobek. Alespoň to tedy tvrdil prodavač.

Při prohlídce váhy doma jsem však zjistil, že některé letované spoje byly jen tzv. „studené“. Po řádném prohrátí spojů s použitím kalafuny tak váha začala fungovat správně. Novou a fungující osobní váhu, vhodnou pro zamýšlený účel, lze koupit za 200–300 korun. To je zároveň i odpověď na otázku, kolikrát je ta nadsázka v titulku přemrštěná. Rozhodně je tedy cena podstatně nižší než u běžně nabízených úlových vah.

Při výběru je jen třeba vybrat takový typ osobní váhy, který má spodní plastový díl vyrobený ze solidních tvarů. Dokonce existují osobní váhy s hlasovým výstupem, což ocení včelaři s horším zrakem nebo všichni včelaři při vážení při slabém světle.

Osobní váhy používají zapojení čtyř váhových senzorů do tzv. můstku. Můstkové zapojení poskytuje nejpresnější výsledky a je nejméně citlivé na změny fyzikálních parametrů okolí, jako je například teplota. Fyzicky jsou senzory umístěny v rozích váhy. Každý váhový senzor obsahuje dva tenzometry zapojené proti sobě. Všechny jejich konce jsou vyvedeny, střední vývod je společný a je vyvedený červeným drátkem. Zbylé dva krajní vývody jsou vyvedeny drátkem bílým a černým (viz obrázek č. 1).

Protože váhu chceme používat tak, že ji podstrčíme pod zadní část nadzvednutého úlu a opřeme mezi stojan a podmet úlu, stačí využít jen jedno rameno spodní plastové části osobní váhy, tedy využijeme pouze dva váhové senzory. Zároveň si tak zajistíme

jednoduchý pohled na displej váhy. Sklepnou horní část váhy odstraníme.

Ale to by moc dobře nefungovalo. Údaj na displeji je správný jen tehdy, když jsou zatížené zároveň všechny čtyři senzory. Proto musíme pozměnit zapojení senzorů k desce plošných spojů. Protože každý váhový senzor je složen ze dvou tenzometrů, i jen dva senzory lze zapojit do můstku. Obdržíme tak stejně přesné údaje o hmotnosti úlu, jako kdybychom použili všechny čtyři senzory.

Změna zapojení není nic složitého. Věřím, že to zvládne každý, jen si k tomu musí pořídit, nebo zapůjčit páječku (nevhodná je ovšem páječka klempířská), kousek cínu a kalafunu. Důležité je před započítím pájení vytáhnout z váhy zdroj napětí – baterii, aby se nepoškodil elektronický obvod. Všechny vývody senzorů od desky plošných spojů odpájíme. Jsou připojeny červenými drátky na čtyři pájecí body. Černé a bílé vývody jsou propojeny navzájem v párech. Ty také rozpojíme. Vybereme vývody senzorů, které jsou umístěny na jednom rameni váhy a ty připájíme k desce plošných spojů následujícím způsobem: červené vývody připájíme na zdroj napětí, vývody baterie označené + a -. To jsou dva ze čtyř pájecích bodů, kam byly připojeny původně červené drátky. Dále propojíme mezi sebou bílý drátek jednoho senzoru s černým drátkem druhého senzoru a takto vzniklé dvojice napájíme na zbylé dva pájecí body. Získáme zapojení podle schématu na obrázku č. 2. Na využité rameno váhy ještě připevníme nízkou lištu vhodné délky a jsme hotovi. Vratíme baterii do váhy a můžeme testovat.

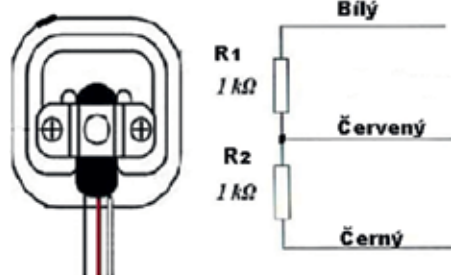
I když úl bude přední částí opřeno o stojan a na váhu bude působit vlastně jen polovinou své tíhy, displej bude ukazovat dvojnásobek, tedy celkovou hmotnost úlu. Nemusíme se tak namáhat s kupeckými počty.

Ověření váhy není žádný problém. Stačí na lištu váhy umístit například balík s deseti kilogramy cukru.

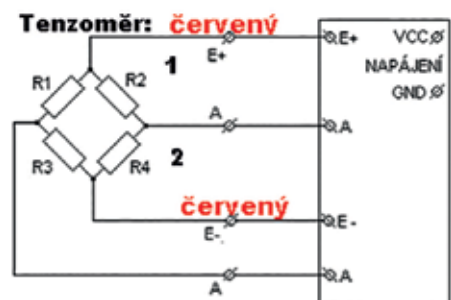
Některé osobní váhy se „startují“ zatřesením, obsahují otřesové čidlo. Pro náš účel použití jsou méně vhodné než váhy, které „startují“ ihned při zatížení. Všechny váhy se vypínají automaticky po uplynutí určité doby klidu.

Poznámka: Pokud potřebnému vyklonění úlu brání malý prostor, například přední stěna kočovného vozu, nebo úl má vzadu zarážku, která ho jistí před posunutím dopředu, nemusí včelař zoufat. Pomůže si jednoduchým strojem – dvouramennou pákou. Tak se dají vážit i jednotlivé nástavky. Jen je třeba svíslou část páky (nohu) vyrobít nastavitelnou. Digitální váhu položí na pevnou rovnou podložku, na podlahu či zem, na ni nasadí nohu páky a ramenem páky lehce úl nadzvedne jen tak, aby se nedotýkal stojanu.

Ing. Karel Stacha, jednatel ZO Hlučín

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Zeptali jste se...

Jsmo velká základní organizace. Naše členská schůze schválila vyplacení paušálních náhrad za vynaložení drobných nákladů pro důvěrníky a funkcionáře ZO. Důvěrníci dostávají 400 Kč, funkcionáři 1 000 Kč ročně.

Dosud jsme vypláceli odměny na základě dohod o provedení práce a odváděli daň. Ale odešel nám jednatel, který byl důchodce-bývalý státní úředník a měl čas každému důvěrníkovi a funkcionáři připravit na míru jeho funkce několikastránkovou dohodu o provedení práce, na což my už v novém složení nemáme čas ani potřebné znalosti (těch smluv je asi 20). Snažíme se vše administrativně zjednodušit.

Dotaz tedy zní:

1. Jak je to s paušálními náhradami? Musíme z nich jako ZO odvádět daň z příjmů?

2. V případě výplaty odměn funkcionářům, lze je vyplatit i bez individuálních dohod o provedení práce?

V. J.

1. Výdajové paušály:

Paušalizovat náhrady lze za předpokladu, že jde skutečně o náklady (tj. cestovné, telefonní poplatky, poštovné apod.), nikoli o zastřenou odměnu.

Za paušál se považují prokázané výdaje za předpokladu, že výše paušálu byla stanovena na základě kalkulace skutečných výdajů. Při výpočtu paušální částky se vychází z průměrných podmínek rozhodných pro poskytování náhrad. Pokud se změnil podmínky, za nichž byla paušální částka

stanovena, je třeba částku přezkoumat a upravit. Pro samotný výpočet konkrétní výše paušálu zákon neurčuje žádné specifické podmínky, pouze stanoví nutnost vycházet z průměrných podmínek rozhodných pro poskytování náhrad. Je možné jej stanovit jako měsíční, čtvrtletní, nebo roční. Paušál musí odpovídat realitě a neměl by znevýhodňovat, ale ani zvýhodňovat funkcionáře.

Takže závěrem: Paušál ano, ale řádně podložený kalkulací. Pak jakožto náhrada samozřejmě není zdaňován. Pokud jste jej však stanovili odhadem a spíše jako odměnu za práci funkcionáře bez řádné kalkulace, pak zdanit jako odměnu. Osobně paušály nedoporučuji, jsou předmětem kontrol finančních úřadů.

2. Odměny funkcionářů:

a) Funkční požitky:

Funkcionáři spolků, kteří pobírají odměny za výkon své funkce – tzv. funkční požitky podle § 6 odst. 10 písm. b) zákona o daních z příjmů – jsou podle § 5 zákona č. 48/1997 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění, považováni za zaměstnance a jako takoví podléhají odvodům zdravotního pojištění. I přesto, že odměna může být vyplácena nepravidelně nebo i jen jednou za rok, musí zaměstnavatel (tedy ZO, OV) přihlásit funkcionáře, kterému chce vyplatit odměnu, do osmi dnů od zvolení do funkce na příslušnou zdravotní pojišťovnu. V každém měsíci je pak zaměstnavatel povinen předkládat každé zdravotní pojišťovně, v níž jsou funkcionáři evidováni, formulář PŘEHLED O PLATBĚ POJISTNÉHO a odvádět pojistné. Funkční požitky se nedaní srážkovou daní 15 % z odměny, nýbrž zálohově 15 %.

b) Dohody o provedení práce:

Mnohem jednodušěji lze situaci řešit dohodou o provedení práce. Funkcionáři našich organizačních jednotek v podstatě vykonávají pro své členy určité konkrétní práce, které nesouvisí s výkonem funkce, takže se uzavírání dohod o provedení práce jeví jako vhodné a jednoduché řešení. Nechápu, proč váš bývalý jednatel dělal několikastránkové dohody. Zdanění při zachování maximální výše odměny 10 000 Kč za měsíc je patnáctiprocentní srážkovou daní. Srážkovou daň je třeba odvést na finanční úřad do konce následujícího měsíce po uskutečnění výplaty. Stejně tak je nutno splnit vůči příslušnému finančnímu úřadu další pravidelná vyúčtování a oznámení plateb srážkové daně. Vzor dohody o provedení práce lze nalézt na webových stránkách Českého svazu včelařů www.vcelarstvi.cz v menu FORMULÁŘE. Protože vaše základní organizace, jak píšete, již dohody o provedení práce z minulosti má, není nic jednoduššího, než je aktualizovat a použít i nyní.

Obracím se na vás s prosbou o radu. Jde o převod aerosolového vyvíječe z majetku organizace na bývalého člena naší organizace. Je možné po odsouhlasení výborem ZO prodat kupní smlouvou aerosolový vyvíječ za zůstatkovou cenu, nebo je třeba zvolit jiný způsob převodu?

A. D.

Obecně pokud jste na vyvíječ čerpali dotaci, pak byste jej měli mít v užívání alespoň pět let. Pokud byste jej neměli v držení pět let a přišla by kontrola poskytovatele dotace, vyhodnotila by to jako nesplnění dotačních podmínek a dotaci byste museli vrátit. Pokud dotované zařízení máte déle než pět let, pak platí, že komu a za kolik vyvíječ prodáte, je na vás.

V minulém měsíci se odstěhoval místopředseda naší ZO a přešel do vedlejší ZO. Původní výbor naší ZO byl pětičlenný, nyní je čtyřčlenný. Je nutné zvolit nového člena výboru? Musí být obsazena pozice místopředsedy ZO?

J. S.

Podle čl. 12 odst. 5 písm. c) a čl. 13 odst. 5 Stanov ČSV výroční členská schůze stanovuje počet členů orgánů základní organizace, tj. i výboru ZO, přičemž je výbor základní organizace nejméně tříčlenný ve složení předseda, jednatel a pokladník.

K otázce, zda je nutno zvolit nového člena výboru, platí, že pokud jste si schválili na členské schůzi počet členů výboru pět, pak byste tento počet neměli překročit. Co se týče naplnění tohoto počtu, není bezpodmínečně nutné, zvláště pokud takového kandidáta nemáte nebo je do konání členské schůze daleko. Kvůli dovolení člena do výboru členskou schůzi asi svolávat nebudete.

K otázce pozice místopředsedy – platné stanovy povinnost mít místopředsedu nemají. Povinné jsou jen funkce předsedy, jednatele a pokladníka.

Mgr. Jarmila Machová

Historický včelín v obci Pejškov na Tišnovsku. Je osazen zadem přístupnými úly o rámkové míře 23 × 13 cm a čtyřech podlažích.

*Objektivem
Josefa Permedly*

Odborné včelařské překlady 2021/2

I letos vydává Český svaz včelařů, z.s., dva díly Odborných včelařských překladů, které jsou vždy plné nejrůznějších vědeckých poznatků i včelařských zajímavostí. Přinášíme proto přehled článků, na které se můžete těšit v podzimním vydání.

Ultrazvuk a léčení varroázy

(Prof. Marian Surowiec; *Pszczelarstwo*, 2020, č. 9, str. 2–4)

Souhrn: Ultrazvukový generátor integrovaný do rámečku a vložený do úlu je schopen narušit komunikaci roztočů a způsobit jejich spad. Ovlivní dokonce i roztoče v buňkách. Ve spadu se objevují i nevyvinutí mrtví roztoči.

Vedra a patogeny. Vliv změn podnebí na pohodu včel

(Anna Sierpińska; *Pasieka*, 2020, č. 5, str. 10–12)

Souhrn: Podnebí v Polsku se v mnoha ohledech hodně mění. Stále se setkáváme s extrémními jevy, jako jsou vlny veder, sucha nebo povodně. Má to vliv i na hospodářství včelnic a též na ostatní divoké opylovatele. Bohužel jsou tu náznaky, že teplejší klima v Polsku může větší měrou negativně působit na počty volně žijících opylovatelů a zdravotní stav včel medonosných.

Sledování přezimujícího včelstva za pomoci závěsné váhy

(Georges Fleury; *L'Abeille de France*, 2020, č. 4, str. 46–49)

Souhrn: Úl můžete zvážit, aniž byste jej měli postavený na váze nebo jej na ni přemísťovali. Stačí trocha fyziky a obyčejný mincíř. Navíc zjistíte i přibližnou polohu zásob v úlu.

Bolivijské bezžihadlé medonosky

(Philippe Leroy; *L'Abeille de France*, 2020, č. 4, str. 34–37)

Souhrn: Návštěva u včelaře specializujícího se na chov lokálních bezžihadlých včel. Chová 16 odlišných druhů, z nichž některé ani nemají latinské názvy.

Čmeláci umějí přimět květiny, aby kvetly dříve

A to může působit jako nárazník proti vlivům klimatických změn

(Alison McAfee; *American Bee Journal*, srpen 2020, str. 879–881)

Souhrn: Výkusováním děr do listů uspíší čmeláci kvetení rajčat až o měsíc, čímž překlenou období nedostatku nektaru.

Poznámky z laboratoře – Může kdokoli krmit své včely řasami?

(Scott MacArt; *American Bee Journal*, srpen 2020, str. 891–893)

Souhrn: Spirulina je průmyslově pěstovaná řasa využívaná jako zdroj bílkovin v zemědělství. Pokusy ukázaly, že použitá jako pylová náhražka má tato řasa pozitivní vliv na vývoj včel, srovnatelný se situací, kdy včely přijímají pravý pyl. Toto však neplatí o běžně používaných pylových náhražkách.

Vliv parametrů mezistěn na činnost včelstev

(S. Skačko, A. G. Mannapov, O. A. Antimirova, E. A. Anachina, V. S. Grigirjev; *Pčelovodstvo* 2020/3, str. 52–54)

Souhrn: Výzkum ukázal, že úhel buněčného dna vylišovaného v mezistěně má zásadní význam pro rozvoj včelstev a snůšky.

Genetika včely medonosné: Proč je její chov tak obtížný

(Rusty Burlew; *American Bee Journal*, srpen 2018, str. 915–918)

Souhrn: Ušlechtilé snahy šlechtitelů včel maří sama příroda – konkrétně jevy u včelstev nazývané haplodiploidie, polyandrie a panmixie. Pojďme si tyto pojmy srozumitelným a zábavným způsobem vysvětlit.

Spodní lapače jako metoda boje s roztočem Varroa

(L. V. Kelin, A. A. Rjabova; *Pčelovodstvo* 2020/3, strany 30–32)

Souhrn: Při použití rostlinných, ale i chemických preparátů proti varroáze dochází u části spadných roztočů k jejich zotavení a tímto zotavení roztoči znovu napadají včely. Použití lepivé podložky zabrání reinvazi zotavených roztočů, čímž se zvýší účinnost zákroku.

Problémy změn medonosné základny včelařství

(M. A. Proskurjakov; *Pčelovodstvo* 2020/3, str. 22–24)

Souhrn: Dlouhodobě prováděnými pozorováními bylo zjištěno, že změna klimatu probíhá v cyklech, které se opakují. Pokud by byl zajištěn sběr dat, bylo by možné předpovídat vydatnost medové snůšky z konkrétních rostlin v konkrétním regionu a roce.

„Cyklovčelaři“

(Malte Frerick; *Deutsches Bienen-Journal*, 2020, č. 7, str. 6–8)

Souhrn: S rozvojem nákladních kol a elektrokol se rozšiřují i možnosti provozovat chov včel částečně nebo i v plném rozsahu

s využitím kola. Položili jsme chovatelům pár otázek na důvody, proč dali přednost kolům. A někdy jsme dostali překvapující odpovědi.

Obranyschopnost samiček samotářských včel

(Antonia Zurbuchen; *Schweizerische Bienenzeitung* 07/2020, str. 17)

Souhrn: Všechny samotářské včely mají jedovaté žihadlo a mohly by bodnout. Vůči člověku se však chovají mírumilovně. Savci, a tím pádem ani lidé, nepatří do obrazu jejich nepřátel. Bránit se musí především proti jinému hmyzu.

Vliv klimatických změn na včelí pastvu

(Anna Sierpińska; *Pasieka*, 2020, č. 4, str. 10–13)

Souhrn: Globální oteplování prodlužuje dobu vegetace a tím zdánlivě napomáhá včelám v získání většího množství medu. Podrobnější pohled však ukazuje i negativní stránky tohoto procesu.

Opticko-spektrální kontrola kvality medu

(T. V. Andruchova, V. A. Plotnikov, K. S. Pupkov; *Pčelovodstvo* 2020/1, str. 56–59)

Souhrn: Spektrální analýza umožňuje s vysokým stupněm přesnosti hodnotit obsah látek v medu a tak rozpoznat falzifikát nejen medu naředěného vodou, ale i s příměsí cizích látek (cukr, škrob, mouka atd.).

Čtenářská poradna

(Jean Riondet; *L'Abeille de France*, 2020, č. 2, str. 22–23)

Souhrn: Podle studie zemědělské univerzity v Jiangxi v Číně by vajíčka nakladená matkou do matečnicků měla být těžší než ta, která matka naklade do dělničích buněk. Mladé matky, které se vylihnou z matečnicků založených jako matečnický od počátku, mají být prý těžší a mít více ovariol, než mají matky vzešlé z chovu matek přelarováním z dělničí buňky do matečnicků. Zpochybni tento pro včelařství závažný poznatek chovu matek přelarováním dělničích larev?

Připravil: Ing. Aleš Vojtěch, CSc.

Včelí úl MEDpec a spolužák Roman Linhart

V březnovém čísle Včelařství roku 2017 vyšel rozhovor, kde jsem Zdeňkovi Kulhánkovi popisoval úl, který nemá rozlišené části: nástavky, dno a víko. Všechny tyto díly úlu jsou plně kompatibilní. Celý je vlastně složený pouze z nástavků. Jednoduše se dá říci, že je to typ úlu někde mezi přírodním klátem a složitým úlem plným nejrůznějších součástí.

Včelaření není jen úl. Důležité také je umět včelky v úlu správně chovat. V ideálním úlu by tak včelaření mělo být pro člověka radost a zároveň by měl plně vyhovovat životu a biologii včel.

V rozhovoru s názvem Včelařím bez klasického dna a víka byl úl představen slovem. Rád bych teď široké včelařské veřejnosti nabídl prezentaci, jak celoročně v úlu MEDpec včelařit a správně o včelstva pečovat. A protože krátké video je lepší než složitě vysvětlování, natočil jsem seriál, kde je jasně vidět, jak jednoduše se v úlu MEDpec včelaří. Najdete ho na notoricky známém videoseveru YouTube.

Při této příležitosti je na místě vzpomenout na mého kamaráda a spolužáka ze SOUV v Nasavrkách Romana Linharta. Na školním srazu po třiceti letech by mě ani ve snu nenapadlo, že Romana vidím naposledy. Odešel náhle, ovšem jeho po-

věstný humor nikdy nezapomenu. Už během našich učňovských let bylo jasné, že se v budoucnu stane pedagogem. Do hlavy mi tenkrát nelezly latinské názvy, ovšem jeho „mimotechnické“ pomůcky byly tak kvalitní, že si dodnes pamatuji *Malus sylvestris* (Silvestr), *Malus prunifolia* (průjem ve fólii) nebo *Juglans nigra* (podle slova, které se dnes už nesmí ani vyslovit, natož napsat).

A ty jeho pokusy. Třeba na internátním pokoji do skleněné lahve s pevným uzávěrem průběžně vřazoval všelijaký biologický odpad. Nazval to kvasar. Těšil se z toho, jaký je to ideální likvidátor odpadu. Ovšem jedné krásné noci se zátkou tlakem odšpuntovala, ale on jen lakonicky podotkl: „No co, proběhl se mi kvasar po zdi a po stropě.“

Anebo otravné aktuality, které jsme si museli každé pondělí před odborným výcvikem připravit. Naprosto neuvěřitelně je

dokázal oživit svými věrohodnými výmysly z JZD Slušovice.

Bylo toho zkrátka mnoho a mnoho, co jsme spolu prožili, ale vraťme se k úlu MEDpec, který chtěl hrozně moc vidět. Na posledním školním srazu jsme se dohodli, že se co nevidět přijede podívat. Ani jednoho z nás v tu chvíli pochopitelně ani náznakem nenapadlo, že už se tak nikdy nestane.

Milý Romane, snad někde nahoře ve včelařském nebi oceníš moji publikaci úlu MEDpec. I když, bohužel, už nikdy nebudeš moci udělat oponenturu.

Úplným závěrem bych pak rád oslovil nějakého šikovného truhláře, který by měl zájem vyrábět prkénka na úl MEDpec. Výhodou je, že např. Ústecký kraj prkénko finančně podporuje. Výkres mohu poskytnout a věřím, že se někdo ochotný najde. Předem také děkuji váženému čtenáři-včelaři, který se nad úlem MEDpec zamyslí a napíše své připomínky a podněty.

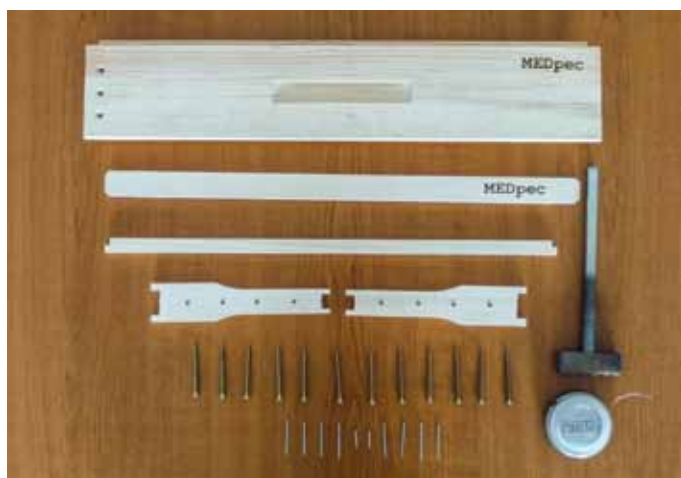
Jan Pecinka

MEDpec@seznam.cz

tel.: 606 877 854

Setkání s Romanem Linhartem a dalšími spolužáky

Díly k sestavení úlu MEDpec

Celkový pohled na úl MEDpec

Základní čtvorec pro úl MEDpec

Butyrát sodný – lék na infekci včel virem deformovaných křídel?

Tchajwanští vědci došli k závěru, že butyrát sodný zabrání poklesu funkcí nervového systému včel nakažených virem deformovaných křídel.

Virus deformovaných křídel, označovaný také zkratkou DWV odvozenou z anglického výrazu deformed wing virus, je v chovech včel rozšířený a páchá na včelstvech citelné škody. K šíření viru významně přispívá jeho přenašeč, parazitický roztoč *Varroa destructor*. Virus zdaleka neškodí jen v nejtěžší formě, kdy včely na infekci přímo hynou nebo mají deformovaná křídla. Při lehčích infekcích postihuje virus deformovaných křídel nervový systém včel a narušuje procesy důležité pro učení, paměť a prostorovou orientaci. Takto postižené dělnice po vylétnutí z úlu nenajdou cestu zpět a jsou pro včelstvo nenávratně ztraceny. Pokud tak včelstvo přijde o větší počet dělnic, hrozí mu kolaps.

Boj s virem deformovaných křídel se soustředí na přenašeče *Varroa destructor*. Mezinárodní tchajwansko-nizozemský tým vedený Yueh-Lung Wuem z Národní tchajwanské univerzity v Tchaj-peji se pokusil najít prostředek, který by zvýšil odolnost včel vůči viru deformovaných křídel. Ve studii publikované vědeckým časopisem iScience došli k závěru, že takovou látkou je butyrát sodný.

Butyrát sodný (sodná sůl kyseliny máselné) není vědě neznámý. Vyskytuje se v řadě rostlin a živočichové ho mívají v trávicím

traktu, kde vzniká jako produkt životních aktivit střevní mikroflóry. Tato látka vykazuje pozitivní účinky na funkce nervového systému. Při pokusech na myších butyrát sodný prokazatelně posiloval paměť, a testuje se proto i v humánní medicíně, například pro podpůrnou léčbu pacientů trpících Alzheimerovou chorobou.

Základním mechanismem účinku butyrátu sodného je jeho schopnost blokovat činnost enzymů souhrnně označovaných jako histon deacetylázy. Tyto enzymy zajišťují takzvané epigenetické změny dědičné informace a podílejí se tak na regulaci aktivity genů.

Dědičná informace má podobu dvojité šroubovice DNA, která je v buňce velmi pečlivě smotaná. Bílkoviny histony slouží jako „cívky“, na které se dvojitá šroubovice DNA v buňce namotává. Histonové „cívky“ procházejí v buňce různými modifikacemi. Vážou se na ně některé molekuly, nebo se tyto molekuly z histonů naopak uvolňují. Stav takového „obalení“ či naopak „odhalení“ histonů se označuje jako takzvaný histonový kód a určuje, jak těsně nebo volně jsou kolem histonové cívky utaheny klíčky DNA. Pokud je daný úsek dvojité šroubovice namotán volně, je přístupný dalším molekulám, které uvádějí geny

do činnosti. Pokud jsou klíčky DNA kolem histonu utaheny pevněji, dvojitá šroubovice je hůře přístupná a aktivita genů klesá.

Enzymy histon acetylázy katalyzují biochemické reakce, při kterých se na histony vážou acetylové skupiny CH_3CO . DNA je na takový histon namotaná volněji a geny na tomto úseku DNA jsou zvýšeně aktivní. Enzymy histon deacetylázy z histonů naopak acetylové skupiny odstraňují a přispívají tak k utahení klíčků DNA kolem histonu a potlačení aktivity genů. Butyrát sodný zabrání histon deacetylázám, aby z histonů acetylové skupiny odebíraly, a udržuje tak geny v aktivitě. To je základní princip pro celou řadu pozitivních účinků látek blokujících aktivitu histon deacetyláz.

Butyrát sodný zlepšuje paměť včel

Wu a jeho spolupracovníci týden krmili včely potravou s příměsí butyrátu sodného a pak je cíleně infikovali virem deformovaných křídel. Pět dnů po infekci přeživalo 90 % včel. Pokud byly včely infikovány virem bez preventivního podávání butyrátu sodného, po dvou dnech jich uhynula polovina a na konci pětidenního sledovacího období už jich přeživala pouhá desetina.

Včely nakažené virem deformovaných křídel měly výrazně oslabenou paměť. Ale pokud byly před nákazou přikrmovány butyrátem sodným, paměť se jim držela na původní úrovni. Při detailních analýzách stavu DNA nervových buněk hlavových nervových uzlin se potvrdilo, že butyrát sodný udržuje histony v acetylovaném stavu, což má za následek zvýšenou aktivitu genů a zvýšenou produkci některých bílkovin. Když vědci porovnali aktivitu genů u včel infikovaných virem deformovaných křídel a včel, u kterých infekci předcházelo přikrmování butyrátem sodným, zjistili, že butyrát vyvolává zvýšení aktivity více než dvou stovek genů. Jádro této skupiny tvoří třiapadesát genů podílejících se na řadě procesů včetně tvorby energie. Z toho autorům studie vyplynulo, že butyrát sodný může upevňovat paměť posílením metabolických procesů nervových buněk.

Toto podezření se potvrdilo v dalších experimentech, které prokázaly, že infekce virem deformovaných křídel má za následek snížení produkce energie v neuronech a že butyrát sodný vrací tuto produkci na původní úroveň. Nedostatek energie má v nervovém systému včely za následek pokles produkce glutamátu, který slouží

Virus deformovaných křídel

jako hlavní neurotransmiter. Butyrát sodný dokáže tomuto poklesu v produkci glutamátu zabránit.

Recept na virus deformovaných křídel?

Z hlediska praktického včelaře jsou velmi zajímavé výsledky pokusů provedených v reálných podmínkách mimo laboratoře. V těch se ukázalo, že ve včelstvech nakažených virem deformovaných křídel dochází k vyšším ztrátám létavek. Včely mají zjevně problémy s hledáním cesty zpět do úlu. Ve zdravých včelstvech a včelstvech nakažených po týdenním krmení cukerným roztokem s butyrátem sodným byla úspěšnost návratu létavek do úlu vyšší a významně se nelišila od úrovně pozorované ve zdravých včelstvech. Aby se vědci přesvědčili, že butyrát sodný včelám neškodí ani při dlouhodobém podávání, přikrmovali včelstva po dobu minimálně jednoho měsíce. Nepozorovali přitom nic, čím by se včely přikrmované butyrátem sodným lišily od zdravých včel, které butyrát nedostávaly.

Z narušení paměti včel a následných ztrát dělnic létavek byly podezřívány pesticidy ze skupiny neonikotinoidů, ale po zákazu těchto insekticidů nedošlo v evropských chovech včel k rapidnímu zlepšení situace a ztráty včelstev představují stále významný problém. Potvrdily se předpoklady, že se za úhyn včelstev skrývá celý komplex problémů, kde významné místo patří také parazitům a infekčním onemocněním. Významný je v tomto ohledu roztoč *Varroa destructor* a virus deformovaných křídel.

Nákazu roztočem tlumí včelaři akaricidními prostředky, které mají samy o osobě negativní vliv na zdraví včel. Infekci virem deformovaných křídel lze definitivně zažehnat jen likvidací včelstev. V boji proti virovým infekcím se zkoušejí prostředky na posílení imunity včel a posílení včelstev kvalitní výživou. Specifický prostředek chránící včelu medonosnou proti virovým nákazám a jejich důsledkům však včelaři k dispozici nemají.

Wu a jeho spolupracovníci jsou toho názoru, že butyrát sodný by mohl být takovým „lékem“. Předchozí studie naznačují, že butyrát sodný chrání včely i před negativními dopady pesticidů a posiluje jejich imunitu. Vzhledem k tomu, že efekt butyrátu sodného se odvíjí od jeho schopnosti blokovat enzymy histon deacetylázy, rýsuje se tu možnost využít pro boj s virem deformovaných křídel i některé další látky s tímto účinkem. Hledání náhražky za butyrát sodný má význam i s ohledem na jeho cenu. Jeden gram čistého butyrátu sodného se totiž prodává za více než pět tisíc korun. V rámci pokusu podávali vědci včelám po dobu jednoho týdne cukerný roztok

Mladuška poškozená virem i roztočem

Foto: Martin Kamler

s 10 milimoly butyrátu sodného. Z jednoho gramu butyrátu se tak dá připravit zhruba litr takto koncentrovaného roztoku.

Jaroslav Petr

Zdroj:

TANG, Cheng-Kang, et al. Real-time monitoring of deformed wing virus-infected bee foraging behavior following histone deacetylase inhibitor treatment. *iScience*, 2021, 103056

Užitečný zavíječ voskový?

Již jako malý, a jistě nejenom já, jsem si v dědových a otcových úlech všiml, že pokud nemají housenky zavíječe voskového (*Galleria mellonella* Linnaeus, 1758) potravu, přijdou jim vhod i polystyren, polyethylen a jiné plasty (zavíječ voskový, živící se voskem, je v úlech samozřejmě škůdcem).

Na tuto vlastnost se nyní nově zaměřili vědci ze španělské Univerzity v Kantábrii. Zavíječ voskový má totiž ohromnou enzymatickou výbavu.

Pokud bychom ale plasty prokládali voskem a zavíječ voskový se dále přispůsobil, mohl by to pro naši civilizaci, založenou na plastech, být počin fatální. A trpěly by též už i tak ohrožené včely.

Vědci se nyní chtějí spíše zaměřit na způsob, jakým housenky zavíječe plasty likvidují. Podobné vlastnosti mají i některé bakterie a snad i žížaly. A stejně jako v případě některých bakterií a plísní schopných radiosyntézy a jiných elegantních řešení se stačí k vyřešení problémů jen pořádně dívat kolem sebe.

Ing. Martin Dokoupil
M.Dokoupil@email.cz

Foto: Sarefo, CC BY-SA 3.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=2905117>

Zdroje:

Wikipedia, Researchgate, zoommagazin.iprima.cz, www.samosebou.cz, www.irozhlas.cz, ct24.ceskatelevize.cz

Zavíječ voskový

V Nasavrkách slavili a zároveň bilancovali

Odborné včelařské učiliště letos slaví 70 let své existence

O vzniku nasavrcké včelařské školy a průběhu těch 70 let jste si již mohli v letošním ročníku Včelařství přečíst, ale na samotné oslavy došlo až na konci září. Nechtěli jsme žádnou drahou a bombastickou akci, ale spíše zhodnotit uplynulé roky a vzpomenout i na ty, kteří se o to, že dnes můžeme slavit, zasloužili. Proto na začátku prvního dne oslav položili předseda správní rady prof. Jaroslav Hrabák společně s ředitelem školy Josefem Lojdou kytici na hrob dvou bývalých ředitelů, Ing. Jaromíra Koláře a Ing. Josefa Mandíka.

V našem velkém přednáškovém sále se sešli zástupci zřizovatelů, včelařských spolků, města Nasavrky a další pozvaní hosté. Ředitel učiliště Josef Lojda všechny stručně seznámil jak s historií školy, tak hlavně s její současností a nezapomněl ani na výhled do budoucna. Poté se slova ujali hosté – Ing. Martin Žížka za MZe ČR a Mgr. Jarmila Machová za ČSV. Aktuální problémy včelařství v krátkém vstupu zhodnotil prof. Hrabák, Mgr. Jindrová představila apiterapii a Ing. Novotná uzavřela vstupy současnou problematikou včelí pastvy.

Po prohlídce školy a dalších prostorů otevřeli Ing. Žížka a Mgr. Machová slavnostním přestřižením pásky nově vybudovaný Apidomek, který si všichni se zájmem prohlédli.

Aby zbyla nějaká „hmatatelná“ památka, vysadili společně zástupci zřizovatelů a města Nasavrky pamětní strom a tím byl jedlý kaštan. Starosta Mgr. Milan Chvojka připomněl, že Nasavrky jsou „městem Keltů, kaštanů a medu“, a tak i všichni hosté

ochutnali pochoutky, jejichž základem byly právě plody kaštanovníku. Pamětní deska nese i jména studentů, kteří společně přispěli na zakoupení stromu.

V sobotu jsme u nás přivítali absolventy a všechny naše příznivce. Po prezentaci ředitele školy dostala slovo Mgr. Monika Jindrová a její poutavá přednáška o využití včelích produktů v apiterapii všechny zaujala. Sál byl zaplněn do posledního místa. Pak následovala prohlídka školy, při které bylo možné si také prohlédnout práce našich studentů nebo ochutnat různé druhy medů.

Všichni samozřejmě navštívili i naši největší investiční zakázku posledních let a tou je Výcviková budova pro získávání včelích produktů. Využili i možnosti občerstvení, nákupu drobných dáreků a samozřejmě společného posezení a zavzpomínání. Nezapomněli jsme ani na bývalé zaměstnance a připravili pro ně setkání s pohoštěním a drobnými dárky.

Neděle pak patřila dětem. Spolupracující svazy (rybáři, myslivci a zahrádkáři) pro ně

připravily soutěže, do kterých se všechny děti rády zapojily. Vyzkoušely si lovení ryb, nahazování udice na cíl, poznávání stop zvěře nebo určování zeleniny a ovoce. Na všechny čekaly i drobné odměny.

Největší atrakcí byl pro všechny nafukovací kombajn, se kterým přijela organizace Zařízení služeb MZe, s. p. o. Ta zároveň pro děti připravila řadu soutěží a samozřejmě i odměn, a tak si rodiče stěžovali, že jediné co chybí, je návod, jak dostat děti domů.

Velmi mile nás překvapily i dvě zahraniční návštěvy. Přijeli nás pozdravit včelaři ze Slovinska, kde jsou včely považovány za národní poklad a kde říkají, že mají včelaření v genech. Mimo pamětního listu předali panu řediteli i obraz znázorňující nejstarší keř vinné révy na světě, který roste právě ve slovinském Mariboru. Stejně nás potěšili i zástupci polských včelařů. Pevně doufáme, že spolupráce, na které jsme se dohodli, povede k dalšímu rozvoji naší školy.

Počasi nám po celou dobu přálo, a tak se oslava 70. výročí založení včelařské školy skutečně vydařila. Děkujeme všem, kteří s námi přišli zavzpomínat, a děkujeme i za slova uznání za práci, kterou všichni naší škole věnujeme. Doufáme, že až nás kdokoliv přijde navštívit později, opět u nás nalezne „něco“ nového.

Ing. Miroslava Novotná

Prof. Hrabák pokládá kytici na hrob Ing. Mandíka

Kytice na hrobě Ing. Koláře

Ředitel učiliště seznamuje všechny přítomné s historií, současností a budoucností naší školy

Účastníci sobotní přednášky

Výsadba pamětního kaštanovníku

Ukázky studentských prací

Slavnostní přestřižení pásky u Apidomku

O jeho prohlídku byl velký zájem

Nafukovací kombajn v obležení dětí

Soutěžení u myslivců

Dostaveníčko se spolužáky

Přestože nasavrcké včelařské učiliště navštěvuji poměrně často, poslední letošní zářijovou sobotu jsem k němu před devátou hodinou přijížděl s napětím. Ne z programu, který jsem znal z pozvánky (a píšeme o něm na předchozích stranách), nýbrž z toho, s kým se zde 55 let od získání včelařského výučního listu setkám.

Jediný, s kým jsem byl domluvený, byl Tonda Mareda, který po vyučení pokračoval na tehdejší mistrovské škole a profesně ve Výzkumném ústavu včelařském v Dole u Libčic nad Vltavou. V souvislosti s vojnou zde skončil a v současnosti jeho rodina farmaří a sám chová několik včelstev.

Po ubytování jsme šli do přednáškového sálu, kde bylo volné místo až v posledních řadách. Než jsem k nim došel, uviděl jsem spolužáka Rudu Zábrahu. S ním se mi vybavila vzpomínka, kdy na internátě kolem něj bylo vždy plno, když vzal do ruky kytaru a zapěl tehdy populární Dajánu a další písničky tehdejších let. Tentokrát měl u sebe videokameru pro zaznamenání proměn, které doznalo učiliště za více než půlstoletí od doby, kdy jsme zde získávali včelařské znalosti. Včelařině se Ruda profesně věnoval v ovocných sadech zemědělského družstva Dolany na Náchodsku a nyní chová včelstva pro potřeby rodiny.

Spolužáci zleva: Antonín Mareda, Pavel Horák a Zdeněk Kulhánek

Stanislav Němeček

Program k připomenutí 70 let výuky na včelařské škole v Nasavrkách zahájil její současný ředitel Josef Lojda. Hlavní částí dopoledního programu byla přednáška Mgr. Moniky Jindrové o apiterapii. Doplněním přednášky byla prohlídka nově postaveného a slavnostně otevřeného apidomku v sousedství odpočinkové pergoly.

V areálu školy jsem potkal i dalšího spolužáka Standu Němečka, který přijel z Bukvic na Českobudějovicku. Profesně včelařil u třeboňských státních statků, kde vznikla později hodně rozšířená rámková míra 39 × 27,5 cm. Standa i nyní obhospoďuje menší počet včelstev a má certifikovanou výrobu mezistěn.

Poslední ze spolužáků, s nimiž jsem se sešel, byl Pavel Horák. Přijel v neděli z Luchačovic, kde je předsedou místního včelařského spolku a po mnoho let tam také vede děti ve včelařském kroužku.

Společně jsme zavzpomínali na učňovská léta i další spolužáky. Mnozí z těch, kteří žijí, avšak už nevčelaří, se o této akci zřejmě ani nedozvěděli. Marně jsme vyhlíželi například Věru Kutílkovou, pozdější vedoucí odborného výcviku na zdejší škole, a další, kteří se zúčastnili některých dřívějších oslav k výročí naší úžasné školy.

Potkal jsem se však se včelařskými přáteli ze včelařských organizací z různých míst České republiky. U nově vybudova-

ného apidomku, který umožňuje využívat léčivého záření při spaní nad úly nebo speciálním respirátorem vdechovat úlový vzduch, jsem se přivítal se členy včelařské organizace v Kunvaldu na Ústeckoorlicku. Zde žijí a jsou propagátory apiterapie Mgr. Monika Jindrová a Alex Bezrukov, který apidomek v Nasavrkách postavil. A mimo jiné se také věnuje osvětě ohledně včelaření v ležanech, v nichž není práce se včelstvy fyzicky namáhavá, zejména pak při medobraní.

V sobotu večer si pak spolužáci z ročníků dali dostaveníčko v nasavrcké hospodě Pod Lipami a v dalších místních restauracích. V nich stejně jako pod odpočinkovou pergolou u arboreta učiliště bylo slyšet kytaru a zpěv promísený se vzpomínkami. Když jsem potkal jednoho z mladších účastníků, dozvěděl jsem se, že výuční list včelaře dostal letos a také že věkový průměr jeho třídy byl něco přes padesát let. Pochvaloval si, že mladší pomáhali seniorům s nastavením mobilů, tabletů či notebooků, zatímco starší se na oplátku zase podělili o své včelařské i životní zkušenosti.

Následující neděle patřila zejména rodinám s dětmi, pro něž byl připraven zajímavý zábavný a naučný program. Ti, kteří přijeli, nelitovali. Viděli areál s výukovými prostorami, oddechovým zázemím a arboretem, který může směle konkurovat obdobným včelařským školám v evropských i zámořských zemích.

Vzpomínal a fotografoval
Ing. Zdeněk Kulhánek
absolvent v roce 1966

Rudolf Zábraha (vpravo) s kamerou vždy po ruce

Nápadité absolventské triko

A léta běží, přátelé

Josef Nosek vzpomíná na studium na nasavrckém učilišti

Po kratší odmlce přinášíme vzpomínky dalšího z absolventů včelařské školy v Nasavrkách. Josef Nosek navíc opět patří k těm, kteří ke studiu nastoupili hned v prvním roce, kdy bylo učiliště otevřeno.

Ročníky 1935/6 i starší vycházejí ze ZDŠ. Píše se rok 1951 a některým z nás se naskytá možnost uplatnit se na nově založené Včelařské škole. Přihlašujeme se, jsme přijati. Domů nám přicházejí instrukce s přesným popisem všeho, co budeme potřebovat na internátě i ve škole, a to včetně příkrývek a povlečení.

Mnohé z nás v první školní den přivázejí rodiče. Zapisujeme se ve škole, kde poznáváme ředitele, a přesouváme se na internát, kde si nás přebírá vychovatel Váňa. Ten však později odchází na vojnu a místo něj nastupuje M. Kolář.

První naší povinností je jít si vycpat slámou slámníky do stodoly. Vzájemně si pomáháme a odnášime je na internát. Některé z nás pod nimi není ani vidět. Jsou mezi námi také i mnohem starší žáci, kteří přišli již z provozů, jednoročáci, a také deset dívek. Ty jsou ovšem ubytovány přímo ve škole.

Druhý den ráno následuje rozcvička a odchod do školy, kde nám ředitel představuje naše učitele: pana Bartáčka, Ing. Minu a Ing. Brože. Dostáváme instrukce o chodu školy, na základě nichž tak každý den dva chlapci a jedno děvče nastupují do školní kuchyně a chodíme s károu po obchodech nakupovat vše potřebné. Postupem času ovšem přibývají i další zaměstnanci, a tak tyto naše povinnosti končí.

A nyní několik řádků z internátu. Na světnici nás bydlí dvacet, a tak je jasné, že s učením je to horší, ale přesto se snažíme. Když se nyní již každý rok scházíme a jsme na novém ubytovacím zařízení, tak si vždycky říkáme, jak by to bylo i s učením snadnější.

Vzpomínáme na ty, kteří již mezi námi nejsou, i na ty, kteří se neozývají, což nás velmi mrzí. Někteří se omlouvají, což uznáváme, ale jiní ani neodpoví. Iniciátory setkání jsou naši spolužáci M. Tomeš, V. Synek a M. Švestka.

A nyní znovu k chodu školy. Včelstva přibývají. Na včelnici Libaň docházejí většinou již zmínění jednoročáci. Mezi nimi byl i J. Prnka. Vynikající člověk, který druhým rokem vyučuje anatomii. Mnohé z latinského názvosloví znám díky němu dodnes. Samozřejmě v této době chodíme i na různé brigády, například sbíráme námel, upravujeme hřiště a podobně. Ve volném čase chodíme k řece Chrudimce, kde byla později vybudována oplozovací stanice.

V letním období po prvním ročníku, tedy v době prázdnin, máme povinnost se po týdnů střídát ve škole a starat se o školní zahradu a včelstva. Tyto úkoly nám zadával již zmíněný učitel Bartáček, který to s námi vždy uměl, když jsme provedli nějakou klučkovinu. Byl jako náš táta.

Se školou jsme také jezdili na různé výlety, samozřejmě hlavně se včelařskou tematikou, ale občas jsme také zavítali například do divadla. Po exkurzích se nás ředitel obvykle vyptával na to, co jsme si zapamatovali. Jednou přišla řada na mě: „Nosku, jaké úly byly ve včelíně?“ Odpověděl jsem, že nevím. „Sedni si! Máš za pět!“ A známku skutečně zapsal. Znovu jsem se přihlásil. „Co chceš?“ otázal se ředitel. „Pane řediteli, ale já jsem s vámi na té exkurzi nebyl,“ podotkl jsem.

Další žertovná vzpomínka je z oplozovací stanice, když mi při značení matek jedna uletěla. Znovu mě pokárali, ale na vyučování nám bylo řečeno, že se to může stát. Vzpomněl jsem si na to a využil toho na svou obhajobu. V dlouholeté praxi jsem se s tím mnohokrát setkal, což je skutečnost, avšak nesmí se to stát v době, kdy matka v oplodňáčku klade již delší dobu. Časem jsem měl možnost poznat, že ředitel si podobné perličky zapisoval a pak je vyprávěl mladším žákům.

Škola skončila a byla to krásná etapa našich životů. Různé závody jak zemědělské, tak i lesnické podávají požadavky na vyučené včelaře a my odcházíme do provozu. Jediný z nás J. Stodola zůstává na škole jako mistr, jehož si určitě pamatují mladší generace absolventů.

Většina z nás však včelařskou praxi časem opouští. Z důvodu nízkých mezd jsem i já od včelařské profese na čas zběhl, avšak po několika letech jsem se k řemeslu vrátil a zůstal až do důchodu.

Josef Nosek

Jakých včel má být použito k doprovodu matky při zasílání

Nahlížíme do Českého včelaře z listopadu 1921

V listopadovém čísle Českého včelaře z roku 1921 se zdá, že se redakce konečně nadobro loučí se včelařským sjezdem v Turčianském Svatém Martině a začíná se opět věnovat „běžné včelařské agendě“.

Hlavním tématem, tedy alespoň podle toho, že je to hned na titulní straně, je zasílání matek. Ing. J. Marek rozebírá, jaké včely jsou nevhodnější coby doprovod, pokud zasíláme matky na delší vzdálenosti. Na jedné straně stojí názor, že se mladušky lépe přizpůsobí delšímu uzavření a matku lépe obslouží, a na druhé pak tvrzení, že létavky již dosáhly vrcholu své tělesné zdatnosti, a mohou tedy lépe odolávat nepohodlnostem cesty. Autor však došel k závěru, že ideální doprovodné včely jsou takové, které spojují vlastnosti obou uvedených skupin, tedy včely, které již vykonaly svůj první let. „Aby se zasílání matek v klíčkách potkalo s úspěchem, jest tudíž nutno i na stáří včel bráti zřetel,“ zakončuje přítel Marek svou stať.

Následují dokončení dvou článků z minulého čísla. Prvním je pojednání O barvě včel od Ivana Kitzbergera a tím druhým Zacházení se včelami a ich žihanie z pera Michala Holmíka, což je právě i onen poslední dozvuk letního sjezdu

v Martině. Zde ovšem vyjma obsahu článku stojí za zmínku i neobyčejně agilní tiskařský šotek, jenž naházel dvě chyby už hned do titulku.

Na dalších stranách pak v rubrice Besídka nacházíme dva velmi specifické příspěvky. Nejprve se Jarmil Houška z Tymákova až lyricky zamýšlí nad potřebou výsadby medonosných stromů. Vyzdvihuje zejména lípu, což mu slouží jako odrazový můstek k rozjímání na poli národního cítění. Ovšem v závěru se navrácí do praktické reality, když zmiňuje, že lípa má i jiné využití, například dřevo se dá použít na výrobu různých potřeb a nábytku.

Druhý článek se jmenuje Nedajme včelkám zahynout. Titulek je to bezpochyby úderný a dokáže nalákat, leč ukazuje se, že autor Štefko Svetský se asi nejprve potřeboval pochlubit, že má největší včelín široko daleko a chodí tam k němu tvořit i mnoho spisovatelé a básníci. Poté si stěžuje, že jeho včelky letos nemají žádné zásoby, aby nás všechny utvrdil v tom, že je zahynout

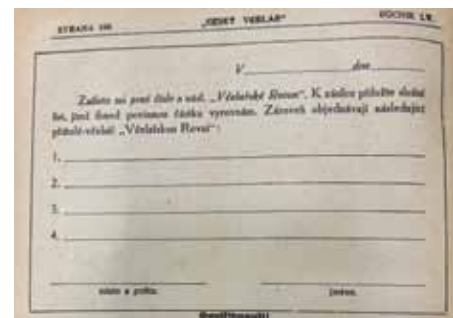
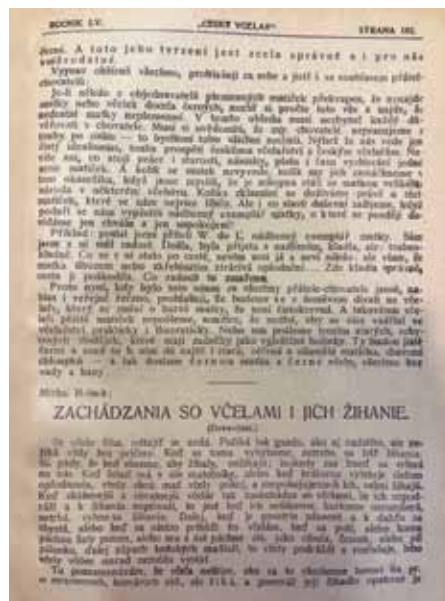
nenechá, i kdyby měl za cukr utratit sebevíc. A přidává důkaz svého sepětí se včelami: „Keď ma žandári ako politicky nespolehlivého prenasledovali a prišli do včelína, len malý pohyb som urobil a už oni čo by na rozkaz, dopichaly žandárov maďarských a takto ma raz oslobodily od pravoty.“ Není však zřejmé, zda těch zmíněných dalších osm měsíců, které si pak pobyl ve vězení, dostal za tento incident, nebo za onu politickou nespolehlivost.

V rubrice Zprávy ze stanic pozorovacích pokračuje trend z minulých měsíců, kdy sice hlášení nejsou až tak katastrofická, ale tato sezona se zkrátka do včelařské historie zlatým písmem nezapsala. Ale je tu i jedno velmi netradiční oznámení: „Jedna stanice chce podat pí senátorce Eksteinové společnou petici, aby nám vymohla ještě jednu snůšku a vymetání – zrovna na vánoce a že jsme ochotni ji všude pozvat na hody.“

Zajímavý je i pohled do rubriky Včelařské droby. Dozvídáme se, že „jest nebezpečno matku v úle vychycenou držeti zapocenyými prsty neb od tabáku znečištěnými. Matka v několika minutách touto „vůní“ načichne a včely vrácené více nepoznají a snadno ji zničí.“ Dále se zde doporučuje nastrouhat do krmiva kousek muškátového ořechu, aby matka více kladla. A také je zde popsána metoda, jak poznat majitele roje.

Ve druhé polovině časopisu se pak hodně zmiňuje první vydání Včelařské revue a na poslední straně je dokonce objednávkový kupon. A evokuje to vzpomínku na editorial z letošního květnového Včelařství. V graficky odlišeném textu se totiž dočteme, že členská základna o síle přes 35 tisíc včelařů odebrala pouze polovinu z pěti tisíc vytisknutých kusů. Přitom „lístek do bio stojí více a vstupné do zábavy dvakrát až třikrát tolik!“ Inu, včelaři zjevně moc nečetli ani před 100 lety.

Michael Mlynář

Návrat vymizelých včel

Před časem proběhla v médiích zpráva, že čtyřletá Annika Arnoutová z Kalifornie objevila ve svém úkrytu na zahradě dvě včelí hnízda. Na tom by samo o sobě nebylo nic zase až tak zajímavého, ale v tomto přípa-

dě šlo o takzvané nebodavé včely. Ty sice žihadlo mají, ale nepoužívají ho k obraně. Ovšem nejzajímavější na tom je skutečnost, že američtí entomologové měli za to, že se včely tohoto druhu na území Spojených stá-

tů už 70 let nevyskytují, přičemž se tam dostaly v padesátých letech z Brazílie, aby pomohly s opylováním rozsáhlých ovocných sadů a zeleninových polí. Vedle Kalifornie byly vysazeny také v Utahu a na Floridě, ale ani v jednom z těchto států nebyly přírodní a klimatické podmínky natolik dobré, aby tam dokázaly přežít. Tedy zjevně s výjimkou zahrady u domu Anničiných rodičů.

„Je pozoruhodné, že Annika našla hned dvě kolonie, zatímco vědcům z celého státu se za několik desetiletí nepodařilo najít ani jedinou,“ uvedl entomolog doktor Martin Hauser z kalifornského ministerstva zemědělství.

Ovšem tento úžasný objev má samozřejmě i svou temnější stránku. Polohu zahrady sice vědci i ochránci přírody tají, ale přesto ji mají neustále pod dohledem, aby tento vzácný nález uchránili před všemožnými lovci živočichů, fotek i senzací.

Ilustrační snímek: nebodavá včela z rodu Trigona

Včely jako detektor koronaviru

Koronavirus je závažným tématem posledních dvou let a ovlivňuje doslova všechny. Není proto divu, že se badatelé z různých oborů snaží najít způsob, jak s ním bojovat nebo jej aspoň odhalit. Zajímavý objev na tomto poli učinili nizozemští vědci z univerzity ve Wageningenu, kteří si na pomoc přizvali včely.

Ukázalo se, že včely dokážou rozeznat, zda vzorek lidského sekretu obsahuje virus SARS-CoV-2, přičemž metoda, pomocí které to výzkumníci zjistili, je naprosto jednoduchá, stačila k tomu sladká odměna. Vědci včelám předkládali infikované a ne-

infikované vzorky, přičemž po vzorku s virem dali včelám cukrovou vodu, zatímco po vzorku bez viru žádná odměna nepřišla. Netrvalo dlouho a včely po kontaktu s infikovaným vzorkem začaly automaticky vytahovat jazýčky.

Ovšem ačkoliv je to další z mnoha důkazů, že včely jsou téměř dokonalá stvoření, zůstává tento objev jen v rovině sice úžasné, ale pořád jen jakési zajímavosti a kuriozity. Širší aplikaci totiž v první řadě brání krátký včelí život. Bylo by tedy potřeba neustále „trénovat“ další a další generace včel.

Angelina Jolie chce zachraňovat včely

Herečka Angelina Jolie se již řadu let angažuje v nejrůznějších charitativních, společenských a ekologických projektech a nejnoveji se rozhodla podporovat i včely, protože podle jejích vlastních slov nedokáže ignorovat palčivé problémy v přírodě. Za tímto účelem se spojila s francouzským výrobcem parfémů Guerlain, který podporuje biodiverzitu a ochranu včel už od roku 2007.

„Myslela jsem si, že o včelách něco vím a že jsem chápala jejich význam. Ale když do toho proniknete víc, tak se například dozvíte, že můžeme přijít o třicet procent včel. Co se stane, když o ně přijdeme? Co se stane, když přijdeme o všechny? V mládí

jsem nikdy nebyla ekoložka. Byla jsem aktivní třeba v boji proti perzekuci, ale vždy to vede zpět k životnímu prostředí. I lidé jsou většinou vyhnáni ze svých domovů kvůli špatnému životnímu prostředí,“ vysvětlila Angelina v rozhovoru v magazínu Vogue.

Značka Guerlain pak mimo jiné vede program Ženy ve včelařství, který usiluje o výcvik žen včelařek, což je další oblast, v níž se Angelina Jolie dlouhodobě široce angažuje. Tento projekt má za cíl do roku 2025 dokončit výcvik padesáti včelařek a nainstalovat 2 500 nových úlů.

Připravil: Michael Mlynář
Foto: Wikipedia, Pixabay

Listopadové hrátky

Vítáme vás při dalším řešení různých kvízů a úloh.

Jakékoli náměty a připomínky rádi uvítáme na e-mailu jan.podpera@gmail.com.

Seriál – Různé pohledy: med

Ve dvou předešlých dílech jsme si ukázali, že k jedné problematice můžeme najít více otázek z různých oblastí. Dnes si vybereme med. O medu se dá najít opravdu velké množství informací. Společně si zkusíme vymyslet několik otázek i odpovědí. Další otázky i odpovědi hledejte sami.

1. Z čeho se skládá med?

Hlavní složkou medu jsou cukry, zejména pak fruktóza a glukóza. Další významnou součástí je voda, které by však nemělo být více než 20 %. V medu ovšem najdeme i mnoho dalších látek, můžeme si například uvést vitaminy, minerály, kyseliny, pylová zrna, bílkoviny atd.

2. Jak med včely vyrábějí?

Zjednodušeně můžeme říci, že včely med vyrábějí úpravou přírodních sladkých šťáv (nektar, medovice).

3. Co znamená tzv. hygroskopicitu medu?

Med je silně hygroskopický díky vysoké koncentraci cukrů. Med přijímá nadměrnou vlhkost z okolí například při nedokonalém uzavření skladovacích nádob. A s vlhkostí přijímá i pachy. Hygroskopicitu medu může být i pozitivně využita. Přidá-li se med do těsta na medové pečivo, zvýší se jeho jemnost a snižuje sklon k jeho vysychání.

4. Jaké má a jaké měl med využití?

Med byl snad prvním přírodním sladidlem. Mimo slazení byl využíván i k výrobě alkoholického nápoje – medoviny. Pro své antibakteriální účinky se med využíval a nadále i využívá k léčebným účelům. V čaji pomáhá při nachlazení, při nanesení například na odřeninu urychluje léčbu a hojení.

5. Jaký je historicky nejstarší doklad o použití medu v lidské potravě?

Nejstarší doklad o použití medu v potravě můžeme nalézt v Pavoučí jeskyni u vesnice Bicorp ve Španělsku. Můžeme tam vidět

minimálně osm tisíc let starou kresbu člověka, který včelám vybírá med.

6. Může být med jedovatý?

Včely sbírají nektar z některých rostlin (například některých rododendronů a azalek), jejichž nektar je pro člověka toxický. O tomto faktu se vědělo už ve starověku. Autor Xenofontos ve své knize Anabáze popisuje záměrné omámení řeckých vojáků po požití pontského medu z pěnišníku žlutého.

7. Proč dochází u medu k jeho přirozené krystalizaci?

Med je přesycený cukerný roztok, což znamená, že obsahuje více cukru, než kolik ho může zůstat rozpuštěného v roztoku. Med je tedy nestabilní roztok a postupně dochází k vytěsnění nerozpustitelné části cukru.

8. Jak se může měřit obsah vody v medu?

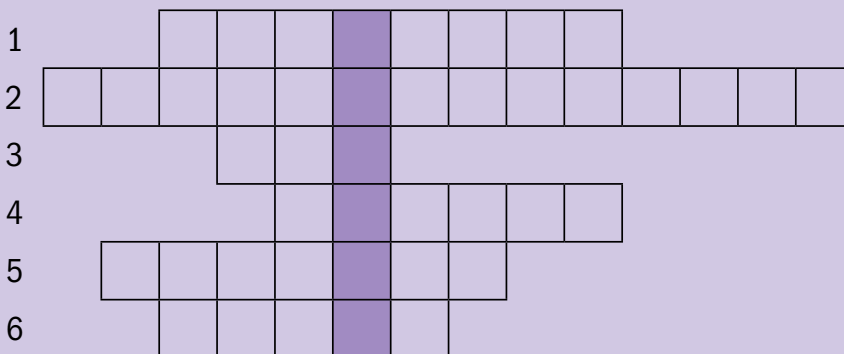
Obsah vody v medu můžeme měřit pomocí hustoměru nebo refraktometru. Při měření hustoměrem využíváme Archimédův zákon, kdy se hustoměr do tekutého medu ponoří právě podle jeho hustoty. Čím méně vody med obsahuje, tím více se hustoměr vynoří. Med má v závislosti na obsahu vody různé optické vlastnosti. Refraktometr využívá rozdílný index lomu světla při jeho průchodu rozhraním dvou optických prostředí (sklo–med).

Soutěžní doplňovačka

Ve školním roce 2021/2022 budeme hledat místa v České republice, která mají v názvu nějaké zvíře.

- Na tyči upevněný plátěný vak s poklopem, který je určen ke snímání rojů například z vyšších míst.
- Množství nektaru v miligramech vytvářené v květu během 24 hodin
- Samčí výtrusy semenných rostlin. Slouží i jako výživa včelstva.
- Prostor pod dolními loučkami rámků v úlovém dnu
- Dělnice, které opouštějí úl za potravou či pro vodu. Vyhledávají nové zdroje potravy nebo vhodná místa k usazení roje.
- Zařízení k vyvíjení dýmu pro mírnění včel během práce včelaře

Cestujeme po světě

V Austrálii se můžeme projít pro ulici, kterou bychom v češtině mohli nazvat Včelařova.

Zkuste z následujících písmen tento název složit: B, E, K, P, R, S

Některá písmena se mohou v názvu opakovat.

Tuto ulici (anglicky road) najdete v australské oblasti Arrowsmith East.

Osmisměrka

V osmisměrce jsou ukryty druhové názvy rostlin, které se mohou pěstovat na polích a mohou být zdrojem nektaru nebo pylu pro včelstva i jiný hmyz.

B	U	J	H	Z	W	H	O	Ř	Č	I	C	E	G	I	Š	K	Á
J	O	K	F	Ř	Ž	U	J	N	A	M	N	J	I	K	L	O	K
N	H	T	Z	U	K	M	K	F	R	E	F	H	N	K	M	L	
S	E	H	N	U	I	K	N	N	J	K	H	Z	J	I	M	O	E
F	L	G	H	J	K	E	R	E	D	E	V	G	T	H	J	N	T
Z	T	U	H	N	Z	R	F	G	C	T	H	J	I	K	M	I	E
H	J	K	N	A	D	R	G	I	M	D	E	Ž	Ý	J	G	C	J
J	I	M	V	E	I	J	Ř	Z	Á	H	A	K	P	E	Ř	E	M
D	E	S	D	R	Č	U	V	G	K	H	U	I	K	J	B	V	F
M	K	J	Í	Á	K	N	V	O	J	T	Ě	Š	K	A	Ý	Ž	N
G	T	F	T	U	D	E	I	D	H	J	Z	V	T	G	H	J	V
U	J	N	K	B	H	I	K	C	J	H	T	F	G	H	J	U	N
T	R	E	F	G	H	J	R	E	E	C	F	R	L	E	N	A	Q

Doplňte nalezené druhy k jejich rodovým jménům:

1. _____ bílá	6. _____ vrtičolistá
2. _____ inkarnát	7. _____ setá
3. _____ roční	8. _____ setá
4. _____ olejka	9. _____ setý
5. _____ setý	10. _____ (celým jménem tolice _____)

Vybraná řešení z minulého čísla

1. Kvízové otázky

1c; 2b; 3a; 4b; 5c; 6b; 7a; 8c; 9b; 10c

2. Včelí produkty v různých jazycích

- med – honey – der Honig
- vosk – wax – das Wachs
- propolis – propolis – die Propolis
- pyl – pollen – der Blütenstaub
- jed – venom – das Gift
- mateří kašička – royal jelly – das Gelée royale

3. Cestujeme po světě

Z písmen se dalo sestavit slovo BIENE, což německy znamená včela. Obec s tímto názvem se nachází v Německu nedaleko hranic s Nizozemskem.

Autor stránky: Mgr. Jan Podpěra
vedoucí kroužku mladých včelařů ve Mšeně (u Mělníka)

Vylosovaný výherce soutěže

září 2021

Matěj Heřman, 9 let,
kroužek ZŠ Dubenec

Kvízové otázky

- Jak dlouho se vyvíjí včelí matka?
 - 16 dnů
 - 21 dnů
 - 24 dnů
- Kterými číslicemi končí letopočty, kdy jsou matky značeny zelenou barvou?
 - 8 nebo 3
 - 6 nebo 1
 - 9 nebo 4
- Pomocí čeho včela vnímá zvuk?
 - Včela má na hlavě dvě uši.
 - Včela vnímá zvuk pomocí nervových zakončení na chodidlech.
 - Včela vnímá zvuk pomocí Johnstonova orgánu, který je umístěn na tykadlech.
- Kterou barvu včela nevnímá?
 - zelenou
 - červenou
 - modrou
- Včely i jiný hmyz dokážou určit polohu Slunce i při zamračené obloze. Jak je to možné?
 - Včely vidí Slunce i přes zamračenou oblohu, protože vnímají infračervené záření.
 - Včely vnímají polarizaci světla. Sluneční záření je nejvíce polarizované ve směru Slunce.
 - Včely vnímají polarizované světlo. Sluneční záření je nejvíce polarizované v rovině kolmé ke slunečním paprskům.
- Výkalový váček dokáže hlavně v zimním období zadržet velké množství výkalů. Kolik?
 - Obsahuje až 25 % hmotnosti včely.
 - Obsahuje až 50 % hmotnosti včely.
 - Obsahuje až 75 % hmotnosti včely.
- Která kyselina se používá k dezinfekci včelího vosku?
 - kyselina mravenčí
 - kyselina chlorovodíková
 - kyselina sírová
- Co je zdrojem bílkovin pro včelstvo?
 - pyl
 - med
 - propolis

120 let včelařského spolku Chotěboř

Výročí 120 let od založení jsme si připomněli v sobotu 2. října 2021 v Sopotech, v místní části Sobíňova, kde byl spolek založen. U kostela jsme vysadili pamětní lípu a instalovali lavičku s pamětní deskou. Lípu vysadili pokračovatel po zakladateli spolku František Pradáč a člen výboru Ladislav Němec. Slavnostního aktu se zúčastnili bývalý předseda Svazu, náš rodák Mgr. Luděk Sojka a člen RV ČSV Jiří Urban. Oslavy dále pokračovaly společenským setkáním v Kulturním domě v Sobíňově.

Něco z historie

Na popud Václava Vlka, učitele z Jitkova, se 24. října 1901 v Sopotech sešli další spoluzakladatelé spolku na ustavující schůzi Včelařského spolku pro politický okres Chotěboř. Předsedou byl zvolen Václav Havlík, farář ze Sopot, a spolek měl 42 členů z různých společenských vrstev. Oblastí zájmu spolku však bylo i zahradnictví či polní a lesní hospodářství.

Pro členy byly objednány včelařské časopisy, v různých obcích spolku se konaly přednášky a praktické ukázky. Přednášeli především členové výboru Václav Vlk a Josef Halada. Ten také přispíval do časopisů a věnoval se i konstrukci úlů. Přijížděli i odborníci z jiných organizací.

Spolek podporoval chov české černé včely, kterou považoval za vhodnou pro Vysočinu. Byly proto zřízeny dvě oplozovací stanice.

Z doby první světové války nemáme žádné zprávy. Mnoho včelařů odešlo na frontu, nebo se věnovali jiné, v té době důležitější činnosti. K rozvoji chovu včel dochází až po válce. V roce 1929 měl spolek již 100 členů a jejich počet se každoročně zvyšoval. Obnovila se spolková a osvětová činnost. Na přednášky přijížděli učitelé včelařství z širšího okolí i odborníci z výzkumného ústavu v Dole a z jiných tehdejších včelařských zařízení. Úroveň chovu včel stoupala.

Na začátku druhé světové války měl spolek 300 členů a 1 583 včelstev, ale opět dochází k omezení činnosti. V roce 1942 je zavedena povinnost dát do výkupny med, který se nespotřeboval v domácnosti.

V poválečném období nastalo mnoho společenských změn, které zasáhly i včelařský spolek. Do té doby samostatné spolky byly sdruženy do Jednoty včelařské a činnost byla podřízena plnění národohospodářských i politických úkolů. Chov včel byl i nadále podporován státem, byl laciný cukr a včelaři mohli prodat med do výkupu za cenu vyšší, než byla ta prodejní.

V roce 1960 od nás z důvodu změn v územním uspořádání odešli včelaři z Vilémova Kláštera, Spačic a Běstvin. Naopak jsme do spolku přijali včelaře z Rovného, kde byl spolek pro malý počet členů zrušen. Nadále pokračovaly přednášky, zájezdy, kurzy. Rozšířeno bylo i kočování včelstev k zemědělským plodinám. Činnost spolku se začala více zaměřovat na zdravotní stav včel.

Ve vedení naší organizace se vystřídal mnoho funkcionářů a 12 předsedů. Ve spolku pracovalo i několik včelařských kroužků v jednotlivých obcích, ale mnoho trvalých včelařů nevychovaly.

Současnost

Za přelom mezi historií a současností můžeme označit rok 1989. Včelaři i spolek si hledali místo ve společnosti i na trhu s medem a s včelími produkty. Mnozí odešli za jiným způsobem obživy, jiní v chovu včel našli nový smysl.

Spolek opět získal určitou samostatnost. Dál organizujeme přednášky, kurzy a zájezdy. V roce 2013 jsme se zúčastnili zájezdu do Slovinska a navštívili jsme včelnice, kde se šlechtí včela kraňská. Ve velké

míře se věnujeme zdravotní situaci. Máme 13 souprav kompresorů a vyvíječů. Na nákup a provoz těchto zařízení využíváme finanční dary od obecních úřadů a velmi si této pomoci vážíme. Z těchto zdrojů jsme také opakovaně zajistili nákup včelařsky prospěšných a ovocných dřevin. Ve spolupráci s Krajem Vysočina organizujeme preventivní vyšetření na mor v pětiletých intervalech. Podařilo se tak najít skrytá ohniska a včas je zlikvidovat.

Za pomoci Kraje Vysočina a Města Chotěboř jsme pro veřejnost a školy zorganizovali dva ročníky akce Medové dny. Jejich iniciátorem byl Jirka Málek.

V současné době má spolek 178 členů a o jeho chod se stará desetičlenný výbor v čele s jednatelem Jaromírem Sobotkou a předsedou Zbyněkem Markem.

Závěrem bych chtěl poděkovat všem, kdo se na organizování oslav podíleli. Úsilí všech bylo ve výsledku odměněno podarenou akcí a spokojenými návštěvníky.

Zbyněk Marek
předseda ČSV ZO Chotěboř

Sázení pamětní lípy, zleva František Pradáč a Ladislav Němec

Lavička včelařů, autorem je Pavel Klepetko

Zleva Jaromír Sobotka, Jiří Urban, Mgr. Luděk Sojka a Zbyněk Marek u zasazené lípy

Ratajský medovník 2021

U příležitosti ratajského posvícení (kostel svatého Matouše) se 18. září na zámku v Ratajích nad Sázavou uskutečnil již devátý ročník tradiční akce, a to soutěž v pečení medovníků.

Příjemné sobotní odpoledne přilákalo na akci mnoho návštěvníků jak místních, tak i ze širokého okolí. Hostem letošního ročníku na nádvoří ratajského zámku byla předsedkyně Českého svazu včelařů Mgr. Jarmila Machová, která včelařským kladivkem a zatlučením prvního hřebíčku zahájila tuto společenskou a kulturní akci.

Soutěže v pečení medovníků se zúčastnilo deset cukrářek a dva cukráři, jejichž výrobky hodnotila pětičlenná odborná komise pod vedením Mgr. Jarmily Machové. Hodnocení medovníků trvalo komisí dvě hodiny a během této doby mohli i návštěvníci akce ochutnávat jednotlivé medové dorty.

Medovníky se od sebe lišily tvarem i velikostí (některé byly i dvoupatrové), ale především jejich barevné provedení a různé cukrářské doplňky byly důkazem toho, že si jejich autorky a autoři letos dávali hodně záležet, aby při hodnocení získali co nejvíce bodů a ve výsledném hodnocení se umístili co nejvýše. Pohled na medovníky byl skutečně pastvou pro oči, což trefně shrnul jeden ze členů odborné komise: „Tak tento medovník je škoda i nakrojit!“

Odborná komise neměla ani letos jednoduchou úlohu, protože musela posoudit sedm různých kritérií a přiřadit v nich body jednotlivým medovníkům. To není vůbec snadné, protože chuť se po chvíli

pletou. Proto se také někteří členové komise k jednotlivým medovníkům opakovaně vraceli k dalšímu ochutnávání a až poté zodpovědně přidělovali body. A aby toho nebylo málo, po sečtení bodů u jednotlivých medovníků nastala situace, že dva medovníky získaly stejný počet bodů, a odborná komise tak musela ještě jednou tyto dva medovníky degustovat a hlasovat o jejich konečném umístění.

Výsledné hodnocení odborné komise určilo pořadí všech soutěžních medovníků a vítězkou letošního ročníku se stala paní Marie Kubátová, která stejně jako ostatní účastníci obdržela ceny od partnerů soutěže. Těmi letos byly společnosti Kavalierglass, a.s., pivovar Bernard, firma Zbirovia, a.s., a zemědělské družstvo ZAS Úžice, a.s.

Pořadatelé děkují všem, kteří se zúčastnili soutěže v pečení medovníků, a těšíme se na jubilejní 10. ročník Ratajského medovníku, který se bude konat opět příští rok v září.

za pořadatele ZO ČSV Rataje nad Sázavou

Ing. Jiří Vorlíček

Foto: Bc. Milan Macháček

Vítězka letošního ročníku Marie Kubátová

V listopadu 2021 slaví...

99 let

Drápal Ladislav · ZO Litultovice

97 let

Hečka Michal · ZO Kunštát

96 let

Kočí František · ZO Chrudim
Svoboda František · ZO Velká Bíteš
Šimůnek František · ZO Kyselka

95 let

Czyž Jan · ZO Těrlicko
Král Josef · ZO Sloup v Mor. Krasu
Vaník Antonín · ZO Lanškroun

94 let

Čára Josef · ZO Planá u Mariánských Lázní
Fusek František · ZO Bílovice u Uh. Hradiště
Musil Jiří · ZO Cvikov
Přidal František · ZO Jaroměřice
Sivek Jiří · ZO Huslenky

93 let

Maštalíř Josef · ZO Vémyslice
Příhoda Miroslav · ZO Praha 6
Tyslová Jiřina · ZO Terešov

92 let

Halama Vlastimil · ZO Křižany
Pajer Jindřich · ZO Janovice nad Úhlavou
Procházková Hedvika · ZO Šilheřovice
Škorpík Josef · ZO Moravské Budějovice

91 let

Adamec Ladislav · ZO Ivanovice na Hané
Beňo Mikuláš · ZO Ústěk
Dvořáček Josef · ZO Varnsdorf
Hlaváček Josef · ZO Pardubice
Charuza Jan · ZO Bystřice pod Hostýnem
Kašný Josef · ZO Kyjov
Kondelík Slavomír · ZO Plasy
Kovářová Věra · ZO Šebrov
Lang František · ZO Prachatice
Martínek Vlastimil · ZO Hostomice
Plotěný Vladimír · ZO Slavkov u Brna
Tvarůžka Josef · ZO Pustá Polom
Velfl Josef · ZO Trhanov

90 let

Hořínek Josef · ZO Moravský Krumlov
Hudec Jan · ZO Kroměříž
Krejčíček Václav · ZO Stará Bělá
Krupička Ladislav · ZO Humpolec
Matoušek Jaroslav · ZO Kamenický Šenov

85 let

Balák Vladimír · ZO Lanškroun
Frňka Jindřich · ZO Horní Bečva

Hanák Karel · ZO Šumná
Hruška Jozef · ZO Šenov
Hyrš Václav · ZO Příbyslav
Chovanec František · ZO Horní Bečva
Jireček Václav · ZO Litomyšl
Kubeš Jan · ZO Dubňany
Laryš Josef · ZO Stěbořice
Moulisová Jana · ZO Bučí
Musil Oldřich · ZO Doubravník
Navrátil Jaroslav · ZO Kroměříž
Novák Bohumil · ZO Pacov
Popela Karel · ZO Havlíčkův Brod
Příbyl Josef · ZO Valtice
Šestáková Emilie · ZO Mšeno
Šugar Josef · ZO Horní Datyně
Thér František · ZO Police nad Metují
Tomeš Miloslav · ZO Nový Bor
Urbánek František · ZO Ledec nad Sázavou
Vašek Stanislav · ZO Brno
Vičar Jindřich · ZO Rohatec
Zelinka Engelbert · ZO Smilovice

80 let

Adam Ladislav · ZO Osečná
Babková Marie · ZO Chudenice
Bednařík Otmar · ZO Zábřeh
Beran Miloslav · ZO Štoky
Bísková Marta · ZO Bavorov
Bláhová Helena · ZO Třebíč
Čermák Josef · ZO Český Dub
Černý Václav · ZO Žďár
Čmugr Jiří · ZO Cvikov
Dvořák Karel · ZO Studená
Fejtek Vlastimil · ZO Hostivice
Fikar Karel · ZO Havlíčkův Brod
Hajdušek Lumír · ZO Frýdlant n. O.
Hanus František · ZO Nové Veselí
Hrošík Štěpán · ZO Veselí nad Moravou
Humpolík Bedřich · ZO Znojmo
Janásek Antonín · ZO Loučka u Lipníka nad Bečvou
Jílek Vlastimil · ZO Rožná
Jirsák Jiří · ZO Rychnov nad Kněžnou
Karas František · ZO Jankov
Kinc Rudolf · ZO Olešnice na Moravě
Knapovský František · ZO Ústí nad Orlicí
Kodytek Václav · ZO Žamberk
Kollár Jan · ZO Hostinné
Krátký František · ZO Vrbno pod Pradědem
Kriesche Bohumír · ZO Český Krumlov
Kroupa František · ZO Pečice
Kučera Václav · ZO Kamenné Žehrovice
Lochman Vladimír · ZO Třešť
Macák Viktor · ZO Třemešná
Mička František · ZO Velká nad Veličkou
Míša Jan · ZO Zdounky
Nágelová Marie · ZO Jakubčovice nad Odrou
Naniaš Ladislav · ZO Osek nad Bečvou
Neubergová Hana · ZO Slaný
Novák František · ZO Chanovice

Novák Eduard · ZO Český Dub
Plachý Rudolf · ZO Kyjov
Prach Josef · ZO Merklín
Přídová Marie · ZO Prachatice
Rod Svatopluk · ZO Dačice
Rýpar Zdeněk · ZO Hustopeče nad Bečvou
Skřivan Václav · ZO Klatovy
Slanina Miroslav · ZO Vamberk
Staněk Václav · ZO Olomouc
Strnadel Jaroslav · ZO Hustopeče nad Bečvou
Stuiber Josef · ZO Kdyně
Šimora Felix · ZO Kladno
Šisler Jan · ZO Dolní Dobrouč
Špaček Antonín · ZO Jaroměřice nad Rokytnou
Štajner Vladimír · ZO Rokytnice v Orlických Horách
Štefl Jan · ZO Dačice
Štípek Stanislav · ZO Kutná Hora
Švagrová Hana · ZO Dobříš
Vančík Bohuslav · ZO Zlín-Malenovice
Veselý Stanislav · ZO Větřní
Viklický Miroslav · ZO Mikulovice u Znojma
Voves Josef · ZO Jindřichův Hradec
Zvěřina Oldřich · ZO Luka nad Jihlavou

75 let

Andrejco Michal · ZO Prostějov
Bajcar Josef · ZO Rýmařov
Bezděčik Ladislav · ZO Holešov
Brabec Jaroslav · ZO České Budějovice
Bradáč Zdeněk · ZO Šebrov
Broučková Eva · ZO Kosova Hora
Brůna Miroslav · ZO Králíky
Fér Bedřich · ZO Lysá nad Labem
Fialová Jana · ZO Přelouč
Fila Oldřich · ZO Mnichovo Hradiště
Filip Václav · ZO Sedlec-Prčice
Havlík Petr · ZO Mimoň
Hladiš Karel · ZO Nivnice
Hlavatý Miloslav · ZO Lázně Bělohrad
Hloušek František · ZO Lanškroun
Homolka Václav · ZO Dobříš
Horák Jaroslav · ZO Červený Kostelec
Hošek František · ZO Tovačov
Hromčík František · ZO Nivnice
Hruška František · ZO Pacov
Jansta Stanislav · ZO Poděbrady
Jarošík Bohumír · ZO Svojšíň
Kahoun Václav · ZO Planá u Mariánských Lázní
Konkus Josef · ZO Frýdlant
Kopřiva František · ZO Ústí nad Labem
Kovanda Jiří · ZO Beroun
Kročá František · ZO Traplice
Kroupa Miloš · ZO Ivančice
Kváč Bohumil · ZO Ronov nad Doubravou
Lutovský Jan · ZO Mašice
Lysáček Stanislav · ZO Brumov- Bylnice
Marek Karel · ZO Lanškroun
Mařatka Ladislav · ZO Semily
Matějů Vladimír · ZO Kyselka

Matouš Karel · ZO Humpolec
 Matyášek Rudolf · ZO Neplachovice
 Mik Alois · ZO Jeseník nad Odrou
 Misar Rudolf · ZO Kadaň
 Mohyla Karel · ZO Krnov
 Moravec Jiří · ZO Sobotka
 Nepustil Miloslav · ZO Bartošovice na Moravě
 Nosek Vojtěch · ZO Opava
 Novák Karel · ZO Podhoří
 Novák František · ZO Staré Město u Moravské Třebové
 Novák Josef · ZO Luleč
 Nývlt Jiří · ZO Trutnov
 Padrta František · ZO Mikulovice u Znojma
 Paseka Bohumil · ZO Přerov I
 Pečinka Stanislav · ZO Ostrov
 Pekárková Anna · ZO České Budějovice
 Pekárková Eva · ZO Třebíč
 Petráš Václav · ZO Javorník
 Polách František · ZO Šumperk
 Popov Petr · ZO Libina
 Prágl Miroslav · ZO Kostelec nad Labem
 Příkrylová Růžena · ZO Hradešice
 Pudil Jan · ZO Nasavrky
 Rajnošek Vladimír · ZO Bílovec
 Roubal Josef · ZO Nový Rychnov
 Salon Milan · ZO Jirkov
 Steinhauser Josef · ZO Deblín
 Stoklasa Josef · ZO Ústí nad Labem
 Straka Jaromír · ZO Hanušovice
 Stříž Martin · ZO Pustá Polom
 Stupka Jaroslav · ZO Vizovice
 Svatek Jiří · ZO Mladá Vožice
 Sýkora Ján · ZO Libáň
 Šebrle Zdeněk · ZO Aš
 Šilar Zdeněk · ZO Lanškroun
 Šindelář Jan · ZO Trhové Sviny
 Šišma Josef · ZO Konice
 Škorpík Alois · ZO Chudčice
 Špejrová Miloslava · ZO Děčín
 Štědrý Stanislav · ZO Benešov nad Černou
 Štefek Karel · ZO Morávka
 Švarc Zdeněk · ZO Kaplice
 Tremlová Anna · ZO Kolinec
 Trombik Evžen · ZO Třinec
 Tručka Lubomír · ZO Ivančice
 Vaněk Josef · ZO Černovice
 Vaněk Josef · ZO Tábor
 Veleta Jan · ZO Hněvkovice
 Veselá Olga · ZO Přeštice
 Vozdecký Vlastimil · ZO Diváky
 Zahradník Karel · ZO Bystřice pod Hostýnem
 Zeman Jiří · ZO Nový Malín
 Zíka Jan · ZO Velešín

70 let

Abrahám Ludvík · ZO Jablonné nad Orlicí
 Bártová Marie · ZO Předměřice nad Jizerou
 Binter Karel · ZO Trutnov
 Blaha Antonín · ZO Hodonín
 Branný František · ZO Hnojník
 Brázdil Antonín · ZO Holešov
 Cociancichová Helena · ZO Holešov

Černý Bohumír · ZO Brno
 Černý Josef · ZO Stachy
 Číkl Zdeněk · ZO Ruda nad Moravou
 Číž Zdeněk · ZO Kaznějov
 Dražanová Libuše · ZO Rožmitál pod Třemšínem
 Dušek Vladimír · ZO Choceň
 Dvořáček Lubomír · ZO Kuřim
 Dytrych Petr · ZO Český Brod
 Etrych Bohuslav · ZO Bohutín
 Ferda Josef · ZO Třebíč
 Filipi František · ZO Polička
 Filipová Vlasta · ZO Čáslav
 Filipová Hana · ZO Starý Plzeňec
 Fojt Miroslav · ZO Doubravice nad Svitavou
 Fojtík Jiří · ZO Velký Újezd
 Götz Milan · ZO Jičín
 Gregor Pavel · ZO Svitavy
 Haňavka Miroslav · ZO Třebíč
 Havlík Karel · ZO Strašín
 Havran Jiří · ZO Veselí nad Moravou
 Hlava Jaroslav · ZO Kralovice
 Horňáček Martin · ZO Nová Lhota
 Houdek Jiří · ZO Vlašim
 Hubáček Jaroslav · ZO Bílovice u Uh. Hradiště
 Hulín Josef · ZO Bruntál
 Charvát Jaroslav · ZO Seč
 Chudobová Ludmila · ZO Olomouc
 Jakl Václav · ZO Dvůr Králové nad Labem
 Jandová Eva · ZO Polička
 Janků Lubomír · ZO Turnov
 Janouškovec Jaroslav · ZO Nečtiny
 Kameník Jan · ZO Mikulov
 Karas Karel · ZO Pištin
 Karkula Petr · ZO Kynšperk nad Ohří
 Kasan Miroslav · ZO Rakovník
 Klement Ladislav · ZO Ledec nad Sázavou
 Kocián Leo · ZO Lichnov
 Kocsis Josef · ZO Litvínov
 Kopecká Věra · ZO Halenkov
 Kopřiva Stanislav · ZO Kamenice nad Lipou
 Kozlíček Vladimír · ZO Budišov
 Kratochvílová Marta · ZO Vysoké Mýto
 Krekule Milan · ZO Jarov
 Krupka František · ZO Benešov
 Kříž Bohumír · ZO Pacov
 Kříž Vratislav · ZO Nové Město na Moravě
 Málek Jan · ZO Chotěboř

Martínek Jiří · ZO Litultovice
 Mařík František · ZO Letohrad
 Matějka Stanislav · ZO Kutná Hora
 Mík Ondřej · ZO Hustopeče
 Mikulka Jindřich · ZO Nechanice
 Morong Jan · ZO Horní Stropnice
 Musílek Josef · ZO Hroznětín
 Nachlinger Antonín · ZO Bavorov
 Nechvátal Vladislav · ZO Telč
 Nejtek Viktor · ZO Šluknov
 Novák Miroslav · ZO Veselí nad Lužnicí
 Okénka František · ZO Velká nad Veličkou
 Ottomanský Miroslav · ZO Mnichovo Hradiště
 Paciorek Ludvík · ZO Velká Kraš
 Pácl Ivo · ZO Chomutov
 Pánek Josef · ZO Veselí nad Lužnicí
 Paule Josef · ZO Božičany
 Petr Jan · ZO Dobruška
 Poustka Vendelín · ZO Praha 4
 Remeňová Olga · ZO Poděbrady
 Roth Petr · ZO Jarov
 Řehula Vladimír · ZO Hodslavice
 Řezáč Josef · ZO Horšice
 Samohýl Josef · ZO Otrokovice
 Semotam Radomír · ZO Moravská Třebová
 Smělík František · ZO Krnov
 Souček Jan · ZO Přibyslav
 Stryka František · ZO Nasavrky
 Sukdolová Marie · ZO Ševětín
 Šišák František · ZO Kyjov
 Štěrba Karel · ZO Chotěboř
 Toman Ladislav · ZO Nýrsko
 Tomášek Josef · ZO Sedlec-Prčice
 Urban Bohumil · ZO Benátky nad Jizerou
 Václavík František · ZO Dolní Kralovice
 Vávra Jan · ZO Praha 5 - Řeporyje
 Vlč Jaroslav · ZO Zlín-Malenovice
 Vlč František · ZO Košetice
 Votočková Vladimíra · ZO Hostivice
 Votýpka Ladislav · ZO Skočice
 Wenzová Taťána · ZO Litvínov
 Zahradníček Jaromír · ZO Kroměříž
 Zachariáš Rudolf · ZO Havlíčkův Brod
 Závodníková Anna · ZO Brno - Bohunice
 Zíval Jan · ZO Jílové u Prahy
 Zrzavecký Lubomír · ZO Chotoviny
 Zubalík Antonín · ZO Uherské Hradiště

Jubilantům upřímně blahopřejeme!

Odešli z našich řad

Babor Josef (77) · ZO Kralovice
 Bašková Olga (69) · ZO Rychnov nad Kněžnou
 Březovský Bohumil (89) · ZO Tršice
 Černoch Ivo (60) · ZO Hořice
 Fojtů Tomáš (60) · ZO Rataje nad Sázavou
 Havelka Jaroslav (77) · ZO Velké Meziříčí
 Hučík Eduard (76) · ZO Černovice
 Konopáč Pavel (73) · ZO Svitavy
 Lovecký Martin (67) · ZO Strážnice
 Motl Antonín (87) · ZO Svitavy
 Nevřivý Ladislav (73) · ZO Bzenec

Novák Josef (85) · ZO Čestín
 Novotný Vlastimil (83) · ZO Svitavy
 Randus Alois (100) · ZO Ústí nad Labem
 Samec Karel (73) · ZO Strakonice
 Štrihavka Josef (91) · ZO Hořice
 Šefl Jiří (86) · ZO Spálené Poříčí
 Štajer Vladislav (93) · ZO Přeštice
 Toman Václav (80) · ZO Nedvědice
 Zemanová Marie (82) · ZO Čechtice
 Železník Pavel (79) · ZO Sedlště

Čest jejich památce

Ocenění Vzorný včelař pro našeho kolegu

Přítel Zdeněk Vlček je členem ZO Českého svazu včelařů v Dobřanech u Plzně od roku 1997.

Pracoval ve funkci důvěrníka a vždy se snažil, především mladším kolegům, pomoci konkrétní radou ze své bohaté včelařské praxe. Jeho rady a postřehy jsou dodnes podnětné a v kolektivu včelařů místní organizace oblíbené.

V letošním roce oslaví půlkulaté životní jubileum 85 let. Za svou letitou obětavou a příkladnou práci v naší organizaci mu bylo předáno ocenění Vzorný včelař.

Gratulujeme jménem celé organizace a věříme, že jeho včeličky mu budou i nadále poskytovat jen krásné zážitky a pohodu.

za členy ZO Dobřany
místopředseda Josef Mištera

Životní jubileum přítele Václava Krejčíčka

Dne 24. listopadu letošního roku oslaví své 90. narozeniny přítel Václav Krejčíček, člen ZO ČSV Stará Bělá. Ve svých vzpomínkách popisuje, jak ho ke včelaření přivedl jeho otec Řehoř Krejčíček už jako malého chlapce. Vzpomíná, že mu bylo si 10 let, když uměl poznat matku od včely a trubce. A tak dostal za úkol sednout si k jednomu oplodňáčku a hlídat, jestli matka vylétne na zásnubní let.

Po smrti otce se v roce 1960 stal členem organizace a roku 1961 byl zvolen členem výboru. Od roku 1975 pak působil jako člen krajského výboru Českého svazu chovatelů včel. Následně od roku 1990 do roku 1995 byl členem ústředního výboru. ZO ČSV Stará Bělá předsedal v letech 1979 až 1987 a dále pak v letech 1990 až 2010. Včelařství se tak pro přítele Krejčíčka stalo životní láskou. Své celoživotní bohaté zkušenosti ochotně sdílel a sdílí se svými mladšími kolegy.

Za všechny včelaře spolku nám dovoďte, Václave, Vám popřát hlavně hodně zdraví a síly, ať s námi i nadále můžete sdílet společného včelařského koníčka po řadu dalších let.

členové ZO ČSV Stará Bělá

Opustil nás přítel Jan Matocha

Dne 20. září ve věku 90 let navždy opustil naše řady přítel Jan Matocha z Labutě. Včelařit začal v Hrádku u Znojma ve svých 15 letech, kdy se ujal dvou opuštěných včelstev, která tu zůstala po odsunutých Němcích. Postupně si včelstva rozšířil a ve včelaření našel velikou zálibu. Když se v roce 1958 přestěhoval na Tachovsko, začal pracovat u Státních lesů jako včelař. Nejprve pracoval na včelnicí na Dianě a po přestěhování do Labutě pracoval na včelnicí Státních statků Tachov, Nový

Mlín. Zde působil až do roku 1973. Kromě profesionálního včelaření obhospodařoval i svoje včelstva. V roce 1965 se začal věnovat chovu matek včely krajské. Každoročně produkoval 300–500 matek a k tomu choval ještě kolem stovky včelstev. V jeho práci mu velice vydatně pomáhala i jeho rodina. Největším pomocníkem mu byla jeho manželka Anežka, dále pak jeho synové a v poslední době i vnuci.

Svoje dlouholeté zkušenosti vždy ochotně předával, a to nejen dospělým včelařům, ale 10 let také vedl kroužek mladých včelařů při ZDŠ ve Starém Sedlišti. Od roku 1963 byl členem ZO ČSV ve Starém Sedlišti, kde pracoval v řadě funkcí, mimo jiné i jako předseda ZO. Za svoji dlouholetou a obětavou činnost byl po zásluze odměněn celou řadou ocenění, kromě jiného i čestným odznakem s titulem Zasloužilý včelařský pracovník.

Odešel člověk, který miloval svoji rodinu, život, práci, přírodu a včelky. Čest jeho památce.

za ZO ČSV Staré Sedliště
JUDr. Václav Hurych

Odešel pan včelař

Oznamujeme všem včelařům a přátelům, že nás dne 22. září 2021 opustil ve věku 85 let náš přítel pan Josef Novák z Čestína. Přítel Novák včelařil dlouhá léta včelnicovým i kočovným způsobem. Byl dlouholetým jednatelem ZO Čestín. Zároveň byl dlouholetým předsedou komerčních včelařů. Byl velmi pracovitý a nebál se do včelaření vnášet nové metody, zejména v návstavném včelaření. Ve svém plodném životě dokázal v Čestíně vybudovat firmu na zpracování medu. Při vši této činnosti zvládl ještě obsluhovat i 300 včelstev. Své bohaté zkušenosti předával i ostatním na přednáškách.

Čest jeho památce.

výbor ZO ČSV Čestín

Obyvatelé Včelařského arboreta se představují

Šafrán

Dnes mě v arboretu určitě nevidíte, i když tady jsem. Jmenuji se šafrán a často mi říkáte krokus podle mého botanického názvu *Crocus*. Je nás řada druhů. Šafrán setý se pěstuje jako zdroj drahého koření. Na 1 kg je třeba 100 tisíc ručně sklizených čnělek. Já však patřím mezi okrasné druhy, jako jsou šafrán jarní nebo žlutý a celá řada kříženců i kultivarů, velkokvětých i drobnokvětých.

Myšlenka vysadit nás a založit tak atraktivní „šafránovou loučku“ vznikla v okamžiku, kdy v nasavrckém učilišti uviděli obrázek vpravo dole na této stránce. Od myšlenky nebylo daleko k činu, a tak loni koncem září dorazily do Nasavrck balíčky s námi v podobě drobných hlízek. Patříme totiž mezi takzvané jarní krokusy, a je proto potřeba nás vysázet na podzim.

Travnatá plocha u vstupu byla pokryta našimi „postýlkami“, kdy na dně každé byla drenážní vrstva, pak zahradní zemina, v ní my a nakonec nás přiklopili drnem trávníku. Zimu jsme přečkali bez problémů a na jaře jsme vyrazili. Nejprve úzké bílé pruhované listy a pak již zářivé květy. A okamžitě se objevily i včely a s nimi i čmeláci. Kromě nektaru totiž poskytujeme i bohatou nabídku kvalitního žlutooranžového pylu.

Po našem odkvetení je potřeba vyčkat, až zatáhneme listy, a teprve až pak je možné trávník posekat. V té době již máme v hlízkách uloženo dost živin a příští rok se rozrosteme ještě bohatěji. Věříme, že příští jaro potěšíme nejen všechny, kteří nedočkavě čekají na první jarní květy, ale samozřejmě i naše milované včely.

Nejllepší je sázet nás do skupin a vytvářet tak efektní barevné plochy. A můžete vyzkoušet i méně známé „podzimní krokusy“. V každém případě si nás určitě oblíbíte.

Za všechny šafrány – krokusy

váš krokus jarní

Připravila Ing. Miroslava Novotná

Šafrán
Crocus

